

Hind 40 marka

ROMAAN

No 15

SISU:

H. Courths-Mahler: Sinust küll ei lahku ma!

K. H. Strobl: Skudesnäsi tuletorn.

H. de Balzac: Hispaania grande.

Juhan Liiv: Merekaldal.

Hiina jutt: Tark mandariin.

B Kellermann: Tõuswa päikese maal.

Juutide legend: Puhtus.

Leo Sternberg: Kui vihma tibab.

K. A. Findelsen: Öitseajal.

Hellmuth Unger: Tähtedewaheline reisibüroo.

KIRJASTUS-OSAÜHISUS "A RENG"
TALLINN, 1924, III. AASTA KÄIK.

Hindmõistatus

Nr. 15 (57).

Task, kade, katab, wäle, tugi, rõuk, kilk, laul, oraw.

Igas ülesloetud sõnas tuleb üks täht niimoodi muuta, et uued sõnad tekiwad. Tähed, mis uute sõnade saamiseks teiste asemele pannakse, annawad ühe Eesti muinasjutulise kangelase nime.

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, Müüriwahe tän. nr. 16, kuni 15. septembrini. Lahendajate nimed awaldatakse „Romaanis“ nr. 18.

Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja: 1) 1 aastakäik „Romaani“ 1923 ilukõites; 2) 1 anne Ed. Wilde kogutud teostest.

„Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 12 (54)

on nähtawasti pea kõigile mõistatuse lahendajatele üle jõu käinud sest rohkearwuliste lahenduste saatjatest on lahendanud ainult üksikud teise osa mõistatusest. Talitus awaldab allpool nende nimed ja loeb nad õigete seletuste saatjateks. Suurim osa wastustest on: riided mõistus, terve waim, armastus jne.

Mõistatuse seletus on järgmine:

Üle hea südame tunnistase pole midagi, üle terve keha on nahk.

Õigeid seletusi saatsid:

Tallinnast: A. Hanson, A. Kollist,
A. Stern:

Otepääst: Koit Saar:

Pärnu Jakobist: M. Lewand.

Neist wõitsid loosimisel: 1 aastakäigu „Romaani“ 1924 — A. Kollist, Tallinnas Pärnu m. 22; 2.) A. H Tammsaare — „Üle piiri“ — A. Stern, Tallinnas, Kullasepa tän. 7 krt. 1.

„Romaani talitus.“

„ROMAANI“ tellimishinnad aasta lõpuni:

1/2 aasta peale (nr.nr. 13—24)	Mk. 400.—
1/4 „ „ (6 nr.nr.)	„ 225.—
1 kuu „ (2 nr.nr.)	„ 80.—
Üksik number	„ 40.—

Tellimisi wõtawad wastu ilma iga lisamaksuta kõik postkontorid, raamatukauplused ja talitus: Tallinnas, Müüriwahe tän. nr. 16.

Kõik numbrid, alates nr. 1-ga, müügil raamatukauplustes, raudtee raamatukappides ning lehemüüjate juures.

„ROMAANI“ talitus,
Tallinn, Müüriwahe tän. 16.

ROMAAN

Nr. 15

Siinub faks forda kuus.

1924

III aastakäik.

Sinust küll ei lahku ma!

Sassa kirjaniit Hedwig Courths-Mahler'i romaan.

10

Würlt Swan ja Tatjana töotaskid talle seda sooml käita, niipea kui ta ju kolunud! Isa ja tütar olid rõõmsad, et haige üldse jälle mingisugust soovi avaldas. — — —

Peterburi seltskondki oli tabatud, kui noore würlti Kalkofy kurb saatus teatavaks sai. Ametlik surmasõnum ütles, et würlt paaditõdul uppunud, ja politseiministri taktirikka wahelusegamise järele jäi tõde tundmatuks. Sellepärast leibus inimesi, kes kõiksugu kuulujutte etasid. Isegi suurwürltinna Anna Pawlowna ühendati nende kuulujuttudega.

Ka see sai Aleksandri surmateate. Mis ta jüda seda kuuldes ütles, pole teada, aga ta oli nüüd veel ligipääsmatum kui enne ja ta lähem ümbrus kannatas ta närwilikkuse all.

Mõni kuu hiljem wõttis ta ühe Inglise printsi kosjad wastu.

Würlt Swan ja ta abikaasa hoidusid seltskonnast. Ei käidud külas, ei wõetud külalisi wastu. Würltinna haigus oli etteläändeks.

Ema tungival soovis reisis Tatjana Berliini tagasi oma mehe juure, kes teda pikisilmil ootas. Maria Petrowna ei soowinud, et noorepaari õnn tumeneks.

Würlt Swan kartis, et ta abikaasa pärast tütre ärareise jälle apaatlikkse seisuforda jääks. Aga Maria Petrowna jäi jalule. Ta tahtis terweks saada, et ta luba saaks poja puhkupaika waatama minna. Aga weel möödus mitu kuud, enne kui ta nii kosus, et wõis selle peale mõtlema hakata.

* * *

Wahel ajal oli Aleksandrit wäikeses tohtrimajas ustawalt ja ohwrimeelselt rawitsetud.

Esimest korda magas ta palawikuta. Oli korda läinud ta päästmist ja wiibimist tohtrimajas warkata. Dõrte ei rääkinud asjast kellegile ega aimanudki, et haige oli kadunud würlt, kelle surmuleha kõigest otsimisest hoolimata ei leitud.

Ta rõõmustas nüüd ühes herrastega, et kurjast „kopluwõletikust“ jagu saadud ja et „Elisa salajane veigmees“ nüüd warsti jälle wõis woodist lahkuda.

Elisal oli sel ajal küllalt aega olnud oma ja Sassa jaoks tulewikuwamatust lepitseba. Kõik oli läbi mõeldud — puudus ainult Sassa nõusolek.

Ta oli juba isegi kirjasuurtariaa läbirääkimist pidanud töölete üle, ja need olid temale tööde tellimise peale lootust annud.

Nüüd istus ta õhjel waitides Sassa woodi ees ja walwas ta esimest rahulikku ulnumist.

Hommikul läbi Sassa filmad pillamisi lahti ja waatas temale näkku. Uurim rahutus paisitis sealt. Ta tahtis end püsti ajada, aga oli selleks liig jõuetu. Ta läbi kobas üle waiba ja wõimaks tuli ta juust tasakesi nimi:

„Elisa!“

Neiu wärises rõõmu pärast, et haige ta ära tundis.

„Jah, mu Sassa — mina olen see — sinu Elisa.“

Sära lustus Aleksandri filmis. Murelik joon ilmus ta näole.

„Mis on minuga? Elisa — meie majale mere kalbal — sina ja mina,“ kogeles ta.

Neiu suudles ta filmi. Põlarad woolasid tal filmist Aleksandri näole. See kohkus ja ohlas sügawasti.

Ma ei suuda mõelda, Elisa. Kus ma olen?
— „Miks sa nutad? Sinu juukseid läigivad —
päiksevalgus — päite — päite!”

Ta vaatas akna poole, siis jälle neiu-
le. Elisa andis talle rohtu. Bastupanemata wõt-
tis noormees seda. Ka luskatäie lihaleent, aga
ta filmad ei lahunud neiu näolt.

Ja äkitselt tõstis ta arusaadawalt filmad
üles. Ta filmaterad juurdusid järjus heitumi-
ses. Neiu nägi, et ta hakkas taipama, ja suud-
les teda. Lõmbunud häälel palus ta:

„Mitte rääkida, Sasha — mitte mõelda.
Rahu — rahu — maga weel weidikene —
kõik on hea — maga!”

Aleksander oli mõlemiselts ja rääkimiselts
alles liig nõrk. Wõsinult uinus ta magama.

Neiu wajus toetult põlwiile ja palwetas
waikselt, kuni tädi Johanna tuppä tuli ja ta
üles aitas.

Kui haige lõuna eel ärkas, nägi ta üht
wana daami oma woodi ees istuwat. Elisa oli
parajasti lõunat sööma lätnud.

Aleksander filmitses istujat ja waatas toas
otfides ringi, julgustawalt naeratades andis
tädi Johanna talle rohtu.

„Mitte rääkida. Ratsuge jälle magama
jääda,” ütles ta rahulikult.

Aga Aleksander ei jäänud magama. Rahu-
tult lendas ta pill toas ringi.

Tädi seadis ta padja korda ja ütles nagu
küsimusele wastates:

„Elisa tuleb kobe.”

Aleksandri filmad läksid suureks. Nõrk puna
ilmus ta põskedele.

„Kus ma olen?” küsis ta ruttu.

„Heas kohas, inimeste juures, kel Teie
wastu on head mõtted. Kõike muud ütles Elisa.
Nüüd peaksite tõesti pisut magama, see on Teile
hea,” wastas tädi ja silitas rahustades ta pead.

Aleksander pigistas filmad kinni, aga ta
tuffsaw nägi ilmutus, et ta ei maganud. Mä-
lestus tuli talle tagasi. Aga kuidas ta siia saa-
nud ja mis wahelajal sündinud, sellest ei saa-
nud ta aru. Ta seisus nagu ime ees ja ei jaska-
nud toibuda.

Proua Heinzius filmitses te'a murelikult.
Ta ei tahtnud teda muremõtetele jätta.

„Kas Te ei soowiks süüa?” küsis ta lah-
kesti.

Mees waatas rahutusest hoolimata üles ja
wastas: „Jah.”

Proua nagu muutus rõõmsaks. Ta andis
talle lihaleent, millesse munakollase segas, ja
filmitses rahuldustundega, kuidas haige söi.

„Mii, see oli tubli,” ütles ta. „Nüüd aga
peate ometi weel pisut magama.”

Aleksander pigistas filmad kinni ja jäigi
warsti magama.

Kui Elisa wiimu aja pärast tuppä tuli ja
tädi käest seda kuulis, mis wahelajal olnud, wõt-
tis ta tädi kaela ümber kinni. Et Sasha oli
söönud, paistis tema arust olewat hea tunde-
märk.

Kergemini hingama halates wõttis ta jälle
woodi ees istet.

Siis tuli ta Ernst tasakesti tuppä. Elisa
pigistas tänuhulka ta kätt.

Ernst oli talle wiimu aja eest ütelnud:

— „Arca lasse teda palju rääkida, kui ta ärkab.
Ja kui märkad, et ta rahutuks saab, siis ära
feeldu seletust andmast. Mida rutemini ta oma
seisukorda tunneb, seda wähem oskab ta enesele
muret teha. Ütle talle kõik, mis sul temale on
ütelda, ainult tema rääkigu esiotja võimalikult
wähe.”

Nüüd noogutas arst talle pead ja lahkus
ema seltsis toast.

Seeford ei kestnud uni kaua. Umbes tunni
aja pärast ärkas Aleksander uuesti.

Teadwalt ja selgesti waatas ta Elisale otsta
ja wõttis ta käe.

„Armsam — kas oled jälle siin? Ennist oli
keegi teine siin. Tahtsin sinult palju küsida.”

Neiu pani oma käe õrnalt ta suule.

„Midagi ei pea sa küsima, sa ei tohi weel
palju rääkida. Ütlen sulle kõik, mis teada ta-
had. Mu armas Sasha — mu waene lulla-
kene — ah, kui õnnelik olen ma, et minuga
jälle räägid ja mul jälle oled.”

Ta waitis filmapilgu liigutatult ja suud-
les ta käsi.

„Tahtsid minust lahutada — tahtsid oma
Elisa halastamata maha jätta!” jorkstas ta.
Aleksander silitas ta juukseid. Piinarikas
ilme seisis ta näol.

„Miks ma elan — kus ma olen — kuidas
sain siia?” küsis ta.

Elisa wõttis ta kätest kinni ja jutustas te-
male kõik.

Sasha kuulas hingetult. Siis tõmbas ta
hinge ja ütles:

„Mii siis olen isale ja emale surunud — see
on hea Nende piin o'eks ainult pikenenud —
elada ei tohi ma neile enam itaigi!”

„Mitte neie, aga mulle, Sasha, mulle pead
ja elama. Sa oled isa kätse täitnud, oled kõik
lepitanud, oh, tuhatkordsest. Jumal ei wõtnud
su ohwrit wastu; ta saatis minu sulle jälgile
ja ma wõtsin järwest selle, kel enam ei kellelegi
wäärtust polnud. Politsei andis su isale su
surma teada, aga sinu paberid, mis mulle isa'e
saata andsid, jätsin ma oma kätte. Hoidsin
nad sulle. Ei taha sa Kalmõhyna elada, siis

ela Koshnowina. Sina oled oma au kohused täitnud. Nüüd alustame uue elu, waikse õnne elu, milles ainult üksteisele elame. Keegi peale minu sugulaste ei tea, et oled päästetud. Nad waikivad ja ei awalda seda kellegile. Me läheme mere ääre oma waikesse maija, seal õpid ja jälle elu armastama. Kikkad me ei ole, aga häda eest oleme kaitstud. Sinu isa on minu jaoks panra 20.000 rubla pannud. Looford lükkasid ma selle tagasi. Nüüd pole ma enam uhke. See on ju nüüd meile mõlemale. Kõik see on selge. Sa saab meil olema tööd. Tõlgime üheskoos raamatuid. Keegi ei elista meie rahu. Mõitepa kui küllalt terwe oled, reisime — Garba järve ääre. Seal ühe tuttawa arsti juures elame, mu sugulane soovitab seda. Tädi, ja Ernst tulewad kaasa. Seal mõime endid waiksel lasta laulatada. Ernst ja sealne tohter on tunnistajad. Näeb, kõik on korras. Mõit, kui õnnelikult ja mõid minu kõrwal elada. Lõunas elades jätab omale habeme alles, mis sulle haiguse ajal kaswanud, et sinus keegi Kaiserhofist kadunud võõrast ära ei tunne. Siis mõid selle jälle ära ajada. Sa oled üldse sedawõrd muutunud, et sind waewalt ära tuntaffe. Kõik lähed hästi, kui sina ise seda ainult tahad. Ja eis ole — ja lepid sellega — wõi ei armasta ja oma Elisat enam?"

Sasha oli nagu unenäos kuulunud. Raha waatas ta Elisale silma. Ah, milline mõim sel neil ta üle oli! Aga kas tohtis ta järele anda?

Ta oli nagu ime läbi pääsnud. Ime läbi? Jah — suure, arusaamatu ime läbi. Ja Elisa oli see pääsija.

Ta ohkas.

"Elisa, kas tohin seda teha, mis minult nõuad? Maapagulane, elawalt surnud mees peab ju mees olema, mees, kel õigust ei ole elada? Wanne, mis minu peal lahub, mõiks tabada findi."

"Digu see häda wõi surm, wanne wõi õnustus — mina jagan sinuga kõik ja olen õnnelik. Mõin sellega ainult wõtta, sest ilma sinuta ma ei ela. Sinuga aga mõidame õnne."

Jälle ohkas Aleksander.

"Sinu armastus näeb kõile roofiseguises." Meiu raputas pead.

"Et, Sasha, teadwalt ja rahulikult waatan ma tulewikku. Kõik lähed paremini kui arwud. Pealegi on meil faks ustawat sõpra — taw ja tädi poeg. Wõta julgust — tee seda minu pärast, Sasha!"

Nüüd ei jaksanud Sasha enam wastu panna.

"Armsam, pean siis küll tegema, mis see wõid. Kuidas mõiksin find muidu ju armastuse eest tänada?"

"Meiu suubles teda. "Näe, näe, see on..."

"Nüüd aga suu, muidu pahandab Ernst. Sa pead weel õige ettewaatlik olema"

Rahulikult pikutas Sasha ja waatas talle õnnelikult otsa. Kui ustawalt teda armastati. Mõnutunne hoogas taft läbi. Glu hõõbis teda jälle tuhande sidemega.

* * *

Kaks nädalat hiljem reisisid Elisa ja Sasha Ernsti ja ta oma seltsis lõunasse. Keegi ei tunnud Sashat, seda wahetajal habetunud meest.

Elisa oli wahetajal Verliinis käinud ja pangast sinna deponeeritud summa wälja wõtnud. Kõik oli korras, ja nüüd nad sõitsid.

Garba järwe kaldal kosus Aleksander ruttu.

Abiellu astudes oli aga Aleksander nõudnud, et ta enmast ainult õige nime all laes laulatada. Ta see jündis. Waikse Itaalia tüla kirikuraamatuid — kes tuli neid küll uurima! Nii laulatati nad waiksel.

Ernst oli enesele kodust lastnud ajalehes järele saata, ja päewal pärast laulatust leidis ta lealt teate, mis teda wäga huwitas.

Selles teatati, würist Iwan Kalnoy abikaasaga ja würist Wladimir Sogareff abikaasaga wiibinud päew aega "Kaiserhofis" ja tahtwat oma poja mälestuseks järwe kaldale marmorigruppi metsafekesse üles seada lasta. Keegi tähtjas kunstnik olla kawatseuse wõnustanud. Kujukis olla üks naiskuju, halastus, kes põlwitawana noormehe kohale kumardab ja teda üles tõstatab. Peale selle olla würist linnafekese waestele juurema summa annetanud.

Ernst nättas kirja Elisale, keelas tal aga selle näitamise Aleksandrile, mis talle oleks kühwt olnud.

Järgmisel päewal reisisid Ernst ja ta ema tagasi. Südamlik oli nende lastumine, sest Ernst ja Aleksander olid sõbraks saanud. Samuti pidas tädi noorest würistist lugu.

Juulikuuni jäid Sasha ja Elisa Garba järwe ääre. Siis reisisid nad oma kalurite külle, sest nüüd oli ju sealgi ilm küllalt soe. Aleksander oli kalamees Krusele teatanud, mil ta oma — abikaasaga tuleb.

Kui Aleksander Koshnow ja proua asusid nad sinna maija: Kõik oli korras. Ülled õitsesid.

Elise hõiskas ilusat kodu nähes ja õnnelikult mõõdufid päewad. Elisa oli tõlletööd saanud ja wahetajal tegid nad seda hoolega. See andis rahuldust.

Aleksander oli jälle täitsa terwe, kuigi mitte enam täitsa endine. Minult minewiku peale ei rohtinud ta mõelda, siis oli ta meeleolu niisugune, mis Elisale muret tegi.

Järgmisel aasta nelipühil jündis nelle tätar. Nad andsid talle Elisa ema nime — Sonja.

Ja tema sündimisest saadik olid Sasha jälle rõõmsam. Minewik hakkas kaawatama. Dlewik ja tulewik rõõpsid oma õigust. Ja itka päikiepaistjemaks muutus elawus wäikeses kodus.

Noorpaar oli kirjastustelt hulga töid saanud. Raha, mis würistilt saadud, pandi hoiule. Töö tegi nad õnnelikuks. Mis o'lefid Aleksandri wanemad ütelnud, kui nad o'lefid kuulnud, et nende poeg elas ja oma prouaga iga päew niipalju raha teenis, kui ta oma teenrile maksis!

Dr. Heinzius ja ta ema olid riisile tulnud ja mõlematele meelbis see wäike kodu, nii et nad nüüd igal suwel mõnede nädalaks sinna tulid. Maja oli siis küll pisut wäike, aga seda kannatahid kõik lõbuga, sest said nad ju kord jälle haritud inimestega juttu wasta.

Wahetewahel käidi ligiläi Königsbergis ka teatris ja kontserdil. Siis oli Sasha alati rahutu. Ta kartis, et ehk keegi ta ära tunneb.

Kui wäike Sonja ju neli aastat wanaks jäi, täitis Dr. Heinzius oma soowi ja loosis Rätthe Brandi, kes teda ustarwalt oli oodanud.

Elisa oli õnnelik, et Ernst tema pärast poisimeheks ei jäänud. See oli talle alati muret teinud. Nüüd oli ta sellest murest lahti.

* * *

Wistieistkümmend õnneliku aastat oli Elisale ta abikaasa kõrwal määratud. Ta elas ainult oma mehele ja lapsele. Ja Aleksander oli selle wiieteistkümnenda aasta keskes elu wääratuselt alles lugu pidama õppinud.

Wäikesele Sonjale polnud järeltulijaid järgnenud. Ta oli sirgunud iluajaks pikaks, kelle naeratus ja naer kedagi ei lastnud kurbusse hanguda.

Elisat jumaldasid ta mees ja ta laps, ja abikaasade wahel oli itka weel sama südamlik kui alguses.

Sonja Rosnow ei teadnud midagi oma isa minewikust. Temale oli ta ainult Aleksander Rosnow. Elisa ja Sasha olid kõik need aastad üheskoos niipalju töötanud ja teentnud, et nüüd oma kapitali protsentidest wõisid ära elada.

See ulatas isegi nii kaugele, et Sonja wõidi Königsbergi pensiooni panna, kui ta seal koolis käis. Laps jäi hea kaawatuse. Ja kui ta kooli wahel ja pühapäewadel koju tuli, siis olid need wanematele rõõmupäewad.

Witmasel talwel oli Sasha enmast külmetanud ja sai raske kopsuõletiku.

Wahetades walwas Elisa ta woodi ees ja Sonja ei tahtnud Königsbergi tagasi minna, kuni isa elu hädaohus oli. Ülestõusmise pühani pidi ta seal koolis läima ja siis paariks aas-

taks Genfi oma kaawatuse täienduseks pensiooni minema. Sonja oli emalt keele ande pärinud ja kõneles juba praegu kannis sorawalt Prantsuse, Inglise ja Itaalia keelt. Wene keelt õstas ta kui emakeelt täitsa. Elisa oli temaga juba maast madalast kõigis neis keeltes rääkinud.

Aleksander wiibis just peaaegu hana ääres Aga ka seekord pääsis ta.

Aga arst, kes teda rawitsenud, ja ka Ernst, kelle Elisa oma kartuses siia kutinud, ei mõtunud talle salata, et lops weel terve ei olla ja teda tarwis olla wita lõunamaale, niipea kui ta seda sõrd on kosunud.

Elisa süda oli raske. Kuludest hoolimata reisits ta, tütreft südamlikult lahudes, abikaasa seltsis Mentonesse.

Sonja jäi ülestõusmise pühani Königsbergi ja pidi siis neile Mentonesis järele minema, seal lootis Elisa teda Genfi wita, niipea kui abikaasa kosuma hakkas.

Ta ei saanud nüüd tööd teha. Kõik aeg tuli tal abikaasale pühendada.

Ja kuna nad nüüd kumbki midagi ei teeninud, siis tulid kulud kapitalist katta. Ja ülespidamine sanatooriumis ei olnud odaw.

Sellest Elisa esotja ei lastnud. Tema almus palawam soow oli, et Sasha jälle terweks saaks.

Mentone'is waatasid kõik inimestades imeilusat prouat, kes oma haige mehe eest nii ustarwalt hoolitses, mehe eest, kelle mustades juustes juba mõned hõbefarwad särasid.

Sasha kannatas oma haigust kannatlikult. Ka tema soowis jälle terweks saada, juba oma abikaasa ja lapse pärast.

Abikaasad, kes üksteise eest muudu ilal midagi ei warjanud, katustid üksteist nüüd petta. Sasha ei ütelnud abikaasale, et ta iga päewaga itka jõuetumaks jäi, kuigi arst Elisale ütles, et haigus ei wähenewat, waid pikemat elamist lõunamaal nõudwat.

Elisale oli kindel nõu, Sashaga nii kauaks siia jääda, kui Sasha täitsa terweks saab. Teise wõimaluse peale ta ei mõtelnudki.

Kui Sasha rääkis kuludest, siis Elisa ainult naeratas. Aleksander oli kõik waheljal tema toimetada annud. Ja nii luiskas ta Sashale, et nad kogu hoida ei tarwitse, waid muretumalt wõiwad mitu aastat ilma tööta elada. Kuidas nende kapitalil kogu sulas, seda haige ei aimanud. Sonjat ei pandud nüüd enam Genfi, waid pandi Mentone'sse pensiooni, sest ta ei tahtnud wanemateft lahuda, ja Elisa tarwitas Sonja rõõmuft meeolelu isa ergutamiseks.

Kui Elisa abikaasaga Mentonesse läks, oli tal weel 50000 marka. Aga nende sealolel kes-

tis kolm aastat ja mitte ainult paar kuud, nagu ette kavatsatud, ja et Elisa lõbb teha ei saanud, sulas summa kokku.

Hirm tulewiku eest oleks Elisa wististi maha rõhunud, kui üks teine hirm sellest weel ei oleks üle käinud.

Ta teadis nüüd, et mees iial enam terweks ei saanud. Kangelasmeelselt warjas ta seda mehe ja lapse eest, millise teate arst talle oli annud.

Nii kestis see kaua. Ja imelik, mida raske- maks Sasha haigus läks, seda enam lootis haige terweks saada. Kuidas Elisa selle aja jooksul kannatas, oli hirmus.

Siis — ühel ilusal märtsikuu päewal uinus Sasha oma tugitoolis rahulikut ja waikset igawesti. Surmatunnini oli ta uskunud, et weel terweks saab. Waikset ja wäsinult, ilma wõitluseta, oli ta uinunud, ja Elisa oli naeratanud — naeratanud — kui ta surijale silma waatas.

Sonja ehmatushüüet ta enam ei kuulnud. Ta langes minestusse.

Kui Aleksander maetud, pidi Elisa, kes arminestand, sanatooriumisse tagasi wõtama. Järgmistel päewadel järgnesid raske südamekrambid. Waemalt seitsmetekümne aastane Sonja, keda armsa isa surm isegi rõhus, pidi nüüd ka ema elu eest kartma hakkama.

Uga mure lapse eest äratas ta eluwaimu weel kord. Tal oli soow Sonjat kodumaale wita, Ernsti ja tädi Johanna juure, kes teda wististi kaitseks, kui teda enam ei olnud.

Elisa tundis selgesti, et ta päewad olid loetud. Ulig sügawal oli ta süda armastatud mehes juurdunud. Niikaua kui jaksas, oli ta oma sõudu temale pillawalt kinkinud. Nüüd, mil tal enam ohwrit anda polnud, oli ta wäsinud ja jõuetu.

Waranduseft ei olnud talle peaaegu enam midagi üle jäänud. Sellepärast otsustas ta weel wäikest maja merelaldal ära müüa. See oli tal küll raske, aga Sonjale tult wäike summa pakksta. Ja nii andis ta, Mentones ühele agentile käsu maja ära müüa.

Sonja oli wõga kurb, kui ema talle kõit mured teada andis ja ütles, et ta nende majajale peab ära müüma. Uga ta oli wiks laps ja pigistas hambad kokku, et ema südant mitte enam raskemaks teha.

Niipea kui Elisa weidi oli kosunud, lahkusid nad Mentonest ja mehe haualt, et koju reistida.

Ernst, noor proua ja tädi Johanna olid südamest põrutatud, kui Elisat jälle nägid. Mõne aasta eest oli ta weel olnud õitsew naine — ja nüüd oli ta ainult weel — intimese wari.

Ernst ja ta omaksed soowisid, et Elisa oma tütreaga tohtri mai'la elama asuks. Uga sinna oli wäheajal kolm elawat, lustilist last tulnud, kellele wanematemaja juda isegi kitsas paistis. Sellepärast üüris Elisa nende ligdale majasse kaks tuba, kus nad kõik sisseseadsid. Sonja wihbis sellest hoolimata tihti tohtrimajas, kus ta peagi jälle rõõmsaks sai, sest ta mängis seal tohtri kabe pojaga ja tütreaga aias ja käis ta järwel sõudmas. Tal polnud aimugi, misugust osa see järw ta wanemate elus oli etendanud.

Halastuse marmorirühm, mille würstinna Marta Petrowna järwe ääre metsa oma poja mälestusele pühendanud, tõmbas Sonjat eriti külge. Ta leidis selle rühma imeilusa ja luuletas terve romaani noore uppunud würsti isikule, kellest weel praegugi linnas juttu westeti. Würsti nime ei kuulnud ta iialgi, ja kui ta seda olekski kuulnud, ei oleks ta ometi teadnud, et würst Aleksander Kalnohy ja ta isa üks ja sama isik olid.

Kord sõudis Sonja ka oma ema sinna. Kurwil, tõsiseil filmil filmitsees Elisa ilusat kujude fogu. Ja ta pilk pööras kummaliselt mõtlewal ilmel tütrekesele, kui see oma nooruse unistustes oma romantilist mõtteid wõõra würstipoja kohta ilmutas.

„Emalene, sa wõid kindel olla, õnnetu armastus on ta surma ajanud. Mis wõis see muud olla? Kui rikkad wõisid olla ta wane- mad, kes weel sja wõisid teha lasta selle kalli kujude fogu. Nii siis — waksus et wõinud see olla, tähendab — see oli õnnetu armastus!“ ütles Sonja tähtsalt.

„Sina arwad, peale nende põhjuste polegi teist põhjust, wabatahtlikult elust lahkuda, mu laps?“ küsis Elisa ärdalt.

„Ah, emalene, mina küll teist ei tea.“ „Oh et ja teist tundma ei õpikski, Sonja. Nüüd aga läheme koju — ilm lähneb jahedaks.“

Sonja mässis emale rätiku ümber ja sõudis tagasi tohtrimajasse.

Rejet järwe saja aga Elise jälle raske südamekrambi. Minewil oli teda erutanud.

Õnneks mööbus see ruttu; Sonja oli aerud paati tõmmanud ja õrnasti ema ardanud. Kui kramy mööbus, hakkas ta kergemini hingama.

„Emalene, sina ei saa sellepärast terweks, et ja liig palju minu tulewiku eest muretseb,“ ütles ta õrna etteheitega.

„Sinu tulewiku eest — ainult sinu tulewiku eest,“ wastas Elisa, oma last kurwalt filmitse- des, „olugi et mulle täna meie maja müümisest teatati — raha on ometi wähe. Protsentidest ei saa ütski hing elada, mis siis weel rääkida lahest.“

Sonja raputas pead.

„Emalene, ära muretse. Mõni aasta aitab see raha meid ikkagi ja seni olen nii kangel, et ka mõin juba teenida. Tead, kui termeks saad, siis läheme Berliini, seal leiab ma juba teenistust, mida siin ei ole. Saa aga enne termeks, ema!“

Järgneval öösel ei saanud Elsa magada. Ta tõusis ja võttis paberi, mida ta juba pikemat aega tiheda kirjaga täitis. Sel öö: lõpetas ta töö ja piltseeris ta teiste paberitega finni. Põhile kirjutas ta pealkirja ja viis pakki lähematel päevadel Ernsti ja tädri Johanna kätte, kes seda pidid hoidma. Ta pidas nendega veel läbirääkimisi ja need pidid talle pühalikult töötuse andma.

Neli nädalat hiljem uinus Elsa pärast eriti raskest südametrampi igawesele unele, ja Sonja oli waenelaps.

* * *

Rakskümmend aastat on möödunud sest ajast saadit, mil Aleksander Raknohy oma ema wiimast korda Sumalaga jättes oli kallistanud.

Nastad ei olnud Maria Petrownast jäljelt üle woolanud. Küll oli ta termis jälle kowenenud, küll wõis ta veel praegu, kuuksümmendkajaksa aastatwana olles, kida sirgesti ja kõhust, aga walu oli ta kinfale näole oma märgid uuristanud, ja hõbewalged juustjed pitarast ta lahket rauganaqu.

Enne surma oli würst Jwan abikaasale kõit tõerjad Sasha surma kohta teada annud ja kütid olt wana proua uhtus täitja murdunud. Ta emastada ei o'nud poja taotpsest weel toibunud. Ta süda rippus ikka weel palawasti kad mud poja küljes. —

Tatjana mees oli juba mitu aastat Pariisis laabitu kohal. Rak's poega oli nende abielust wõrsunud ja nad olid nüüd üks 16, teine 18 aastat wanad.

Wahaeajal oli uus tlaar amatisse astunud ja esile puhkanud poliitilised rahutused, olid Tatjanast kangel, seni kui nad Pariisis wiibisid.

Ta oli oma emale soowi awaldanud, et see tema juure Pariisi tuleks. Aga Maria Petrowna kartis suurt seltskonda, mis tüdart ümbritses. Ta läks Raknohy lossi elama ja wiibis talwel ainult mõne kuu Peterburis. Kuid iga aasta läks ta wanu est hoolima'a mõneks nädalaks Pariisi oma lapsi waatama, ja igal suwel tuli würst Sogareff abikaasa ja poegade seltsis mõneks ajaks Raknohy lossi.

Oma tütrepoegi armastas Maria Petrowna suure ernusega aga ta kadunud poja aset ei hantnud nad täita.

Pariisi reisides peatas Maria Petrowna alati mõne päewa Berliinis, kust ta tütrele ja waimhele alati kingitust ostis.

Uhel imeilusjal selgel hilisügistepäewal wiibis würstinna jälle Pariisi reisi Berliini's ning oli wõõrastemajasse, kus ta alati korteris wiibis, korteri wõtnud.

Järgmisel hommikul, pärast einet, tellis ta tõlla ja andis kammerneitsile kui ka teenrile käsu, teda fikseostusõidul saata.

Lühikese sõidu järele peatas töld pärnade all suure juweliirari ees.

Kui würstinna ärisse astus, tundis omanik oma wana ostja koge ära. Ta tundis, et tema ees ritas Wene würstinna seis, ja andis ühele noorele müüjannale, waga noorele daamile, märku.

Kui see temast mööduis, et würstinnalt ta soowi järele küsida, sõstas omanik talle:

„Wenelane. Kõrgus!“

Noor neiu noogutas waewaltmärgatawalt pead, märgiks, et ta aru oli saanud.

Müüjanna oli ilus ja sihwakas neiu, kuld-kollaste juustega ja suurte mustade filmadega, mille kohal t'elaadilised kulmud mölwusid. Ta nõsooned olid eriti peened, ta näokarw selge ja priske, aga ainult põskedel oli pisut puna.

Noor daam oli würstinna juure astunud ja küsis temalt koge Wene keeles, mis ta soowinud.

Maria Petrowna waatas talle üllatatult koku.

See sündis mitte ainult sellepärast, et neiu oli Wene keelt rääkis ja talle õige tiitli ütles, wad ka, et see nägu talle koge muutje awaldas, nõu et oleks ta temale wõõras. Ja ometi teada ta kindlasti ja elkimata, et ta seda noort neiu elus weel ilal polnud näinud.

Õõige enam kätkestasid teda neiu suured, mustad filmad ja filmakulmud, mis nii haruldaselt weetlewalt juuste kuldtooniga kontrasteerisid.

Würstinna õit istet wõtnud, et rahulikult walida. Peale tema ei olnud sel filmapilgul kedagi äris, ja omanik kui ka teised müüjannad olid diskreedilt taganenud.

Haruldase huwiga kuulatas würstinna selget neiuhäält, mis nii kergesti ja kenasti Wene keelt rääkis. Ja wastu oma harilikku wiit, hakkas ta neiuiga juttu westma.

„Teie räägite Wene keelt nii selgesti ja puhtalt, et uskuma hakkau, Teie olete wenelane,“ ütles ta.

„Kõrgus leiawad selle üsna loomuliku olewat, kui enesel luban Teie tähendada, et minu isa sündinud wenelane oli ja ka minu

manaema ema poolt Wenemaalt pärit oli," vastas noor daam wiisakalt.

"Ha — siis olete wenelane."

"Just mitte tingimata. Olen sündinud Saksamaal ja siin kaswatusse saanud ega ole lial veel Wenemaal käinud."

Wärstinna silmitses teda jälle huwiga.

Misjagune meeklem, kena laps — kui suur-
sugu ja kindel oma olemus, mõtles ta, ja jat-
kas waljusti:

"Ja Teie wanemad elasid siin Berliinis?"

"Eal oli tung neiu kohta lähemaid teateid saada.

"Ei, kõrgus — minu wanemad on möle-
mad surunud — olen maailmas üksi," seletas
noor daam.

"Oh, kui kurb — nii noor ja ilus — ja
kaijatu. Eks ole tõsi, Teie olete alles wäga
noor?"

Noor daam punastas. Juhtus ju, et üks
wõi teine ostja temaga hakkas jutuu meelma,
aga wärstinna sõnades peitus südamlik osa-
wõte, mis teda liigutas.

"Olen 19 aastat wana, kõrgus."

"Ühesateisikümme aastat — peaaegu veel
laps," ütles wärstinna tasakalt.

Noor daam naeratas tänuliku ilmega.

Maria Petrowna tujutas peaaegu märka-
mata. See naeratus — kus oli ta seda nae-
ratust juba näinud?

Wana daami näoilme oli järelemõttlik.
Harwa oli talle mõni inimene nii esimese pil-
guga meeldinud, kui see wäike müüjanna. See
pakstis ta arust olewat arusaamatu. Mõttetult
walis ta ühe ehteasja ja nõudis veel muud
asju näha.

Wastutulelikult näitas müüjanna neid.
Witwn aega ei rääkinud kumbki. Siis ütles
wärstinna äkki nagu sügawast mõttest ärgates:

"On Teil teenistus siin wäga armas,
preili?"

"Olen rahul, kõrgus. Kes on waene ja
peab enesele leiba teenima, ei tohi olla walija.
Alguses polnud mul see sugugi kerge — nüüd
olen juba harjunud."

"Ega Te siin veel kaua ei ole? Nasta
tagast siin veel Wene keelt oskajat müüjan-
nat ei olnud."

"Kõrgusel on õigus. Olen siin juba kümme
kuud ja mind wõeti siia just Wene keele oska-
mise pärast, ehk ma küll selle kohta jaoks veel
liig noor ja osawõteta olin. Aga ma loodan,
et peremees minuga rahul on.

Maria Petrowna waatas elawalt üles.

"Teist on mul selle kohta jaoks kahju.
Nähtawasti olete saanud hea kaswatusse. Kas
Te siis paremat kohta ei leidnud? Waban-

dage minu küsimust. Aga Teie huwitate mind,
wõib olla sellepärast, et olete wenelane, wõib
olla ka, et Teie isik mulle meeldib. Mina ar-
wan, Teile peaks leiduma mõni teine koht.

Ra noor daam tundis selle kõrge, lahke
daami wastu elawat huwi. Ta waatas talle
awalikult ja ausalt näkku.

"Bidin pärast wanemate surma ise oma
oma eest hoolitsema, kõrgus. Armuleiwa söö-
miseks sugulaste juures olin liig ühe. Wäike
kapital, mis mulle wanematest jäi, peab seni
puutumata jääma, kuni wana ja haige olen.
Olen praegu noor ja terve ja wõin töötada.
Ostsin ka teisi kohte. Aga kaswatajaks puu-
dus mul eksem, seltsimeiks mind ilma tun-
nistusteta ja soowitusteta ei wõetud, ka muudu
läks mõnigi asi luhta. Siis leidsin ajalehest
kuulutuse, milles Wene keelt oskajat, heast pe-
rekonnast neiu otstti. Et ma peale Saksa
keele veel oskan Wene, Prantsuse, Inglise ja
Itaalia keelt, siis andsin enda üles. Kõrge
palk meelitas mind ja — nii sain selle koha."

Wärstinna oli tähelepanelikult kuulunud.

"Ja kas olete nüüd oma kohaga nii rahul,
et seda enam wahetada ei tahaks?" küsis ta
ruttu.

"Paremaga, kohasemaga küll; aga kõrgus
tohiwad uskuda, et mul seda kerge ei ole leida."

Maria Petrowna walis jälle mingisuguse
ehteasja ja lihas teiste juure, mis juba enne
walitub.

Siis ütles ta äkki ruttu ja poolwaljusti:

"Ostin juba kaua aega üht noort daami, kes
mulle seltsiks oleks, ette loeb, kirjad kirjutab ja
mind reisidel saadab. Enamasti elan oma mõi-
sates — talwel Peterburis — ja wõin ainult
raskesti nute nägudega oma umbruses harjuda.
Aga Teie passiksite mulle koha, Teie olete
mulle imelikult sümpaatne, nagu ei ükski teine
wõõras inimene. See wõib ju kõlada imelik
ja ongi imelik — et Teie mulle esimesest pilgust
saadik meeldite. Teist saats mulle lõbus selts-
iline. Kas oleks Teil lusti siit lahkuda ja
minu"majasje tulla?"

Noor daam oli rõõmsas üllatuses wäga pu-
nastanud.

"Kõrgus on wäga lahked — aga see tuleb
mulle nii üllatavalt, et ma koha ei jaks otstust
anda."

"Seda te ei peagi tegema. Annan Teile
teateid oma kohta ja inimesi, kellelt wõite jä-
rele kuulata. Et lähe teegi ilma pikema jututa
wäljamaale, kui ta on veel alles noor ja ilus.
Tahan ainult veel tähendada, et Teile hea-
meelega sama palga maksan, mis siin saate,
peale selle kõik ülespidamine prii."

Noor daam tõmbas sügavasti hinge. See oli tõesti ülimeelitanu pattumine. Ja nii üllatavalt kui see ka tuli, see wana auja ja hea näoga daam mõitis ta usalduse. Sellegipärast aitas ta, et wäljamaale kohta mõttes wäga ettevaatlik tuli olla. Aga kas ei olnud wüürstinna talle lubanud inimesi nimetada, kellest ta mõis kõige küsida?

„Kõrgus näewad mind segaduses,“ ütles ta tafa. „Pattumine on wäga meelitanu Aga sellegipärast pean veel järele mõtlema.“

„Muidugi. Enne peame kõik rahulikult läbi rääkima. Kas tahate tulla minu juure wõdrastemajasse?“

„Peameeleaga, kui kõrgus lubawad. Aga ma mõin tulla ainult pärast äritunde wõi pühapäeval?“

„Hea küll — homme on pühapäew — eks? Ja — tulge homme minu juure?“

„Mis ajal kõrgus käsiwad?“

„On Teil mõimalik kell 2?“

„Muidugi, kõrgus.“

„Noh, mis ootan Teil kell 12. Ja siin — selle sõrmuse ostan ma ka veel.“

„Ja lõpetas ostu, ja noor neiu asetaski ostetud asjad etuikesse. Ta oli enam ärritatud kui näitas.“

Wüürstinna andis talle oma kaardi ja nimetas wõdrastemaja. Ehteasjad saadetagu talle sinna. Ta silmad wiidistid veel kord hümiga noore neiu ilusal näol, ja tasafelt „Nägemiseni“ üteldes lahkus ta kauplusest.

Kõhe astus peremees müüjanna juure.

„Kas olete wüürstinnale midagi müünud, preili Koshnow?“ küsis ta.

Sonja Koshnow andis talle teated, ja peremees näis olemat nendega rahul.

Muidugi teada ei awaldanud Sonja talle mitte, mis ta wüürstinnaaga oli erawiisil rääkinud. Aga kogu päewa pidi ta selle peale mõtlema.

Kui ta sama päewa õhtul oma wäikeses, lehwast toakeses istus, mis ta Dr. Schlenderi lese panfioonis üürinud — Dr. Schlender oli onu Ernsti hea sõber olnud — siis kaalus ta ikka ja ikka jälle, mis teha, kas minna wõi mitte. Proua Schlender tuli veel kord tema juure. Ta armastas noort neidu ja ajas temaga tihti juttu. Kuid täna plonud Sonjal selleks head tujus; sellest, mis teda täitis, ta rääkida ei tahtnud, ja muu peale ta nüüd ei mõelnud.

Järgmisel hommikul riietas ta ennast erilise hoolega.

Aga et ta nelja seina wahel ei suutnud püüda, siis läks ta warakult teele ja jalutas seni Dooma-aita, kuni aeg jõudis wõdrastemaja minna.

Maria Petrowna oli Sonjaga tutwaksjamineist saadit eriti ärritatud helemuses. Wahetpidamata pidi ta ikka jälle mõtlema noore neiu peale ja ikka jälle järele mõtlema, keda see talle meele tuletas.

Aga ta ei saawutanud tagajärgi. Igatahes oli tal kindel nõu neiu nii kaugele saata, et ta tema juure teenistusse tuli.

Kui teener tuli teatega, et noor daam tulnud, andis ta temale kõhe käsu neiu siisje lasta.

Kõhe selle järele ilmus Sonja ja jäi ukseligidale sügavasti kummardades seisma. Maria Petrowna silmitses teda meeldiwalt ja palus lähemale tulla, temale wastu sirutades kätt, mida Sonja wiisakalt suudles.

„Palun, istuge,“ ütles wüürstinna ja tähendas oma ees seiswale toolile. Ja kui Sonja istet oli wõtnud, jatkas ta: „Kõige pealt palun Teil oma nime ütelda, mu preili. Unustasin seda eile küsida.“

„Minu nimi on Sonja Koshnow, kõrgus.“

Wüürstinna jahmatas.

„Koshnow? Kas kuulsin õieti — Koshnow?“

„Jah, kõrgus.“

„Kui imelik, preili Koshnow; seda nime tarwitawad teiste hulgas ka wüürstid Kalnoyh nende pärast olen a mõisa järele. Kuid ta on Wenemaal harilik. Igatahes loen seda heaks eeltähendusets, et Teil see nimi on.“

Ka Sonja oli üllatatult üles waadanud, aga ei tema ega wüürstinna aitanud, et selle nimega mõiks olla midagi isäralikku. Sellepärast ei seganud see teda.

Wüürstinna küsis edasi:

„Teie wanemad elasid, nagu ütlesite, Sakfamaal. Mis amet oli Teil isa?“

„Ta tölkis ühes emaga tuntud kirjanikkude teoseid mitmetesse keeltesse.“

„Ha — sellest siis Teie suured keeleteadmised.“

„Kui see on, kõrgus. Enamjao õppisin wane-matekt. Räätsin Königsbergi koolis ja olin siis mõne aasta Mentone's panfioonis, sest et mu wanemad isa haiguse pärast kaua seal püüdis elama.“

„Oli Teil isa kaua haige?“

„Enam kui kolm aastat, kõrgus; raske kopsupõletiku tagajärgebest ta ei toibunudki.“

„Ja ema kaotasite ka warsti?“

„Jah, kõrgus, isa surm murdis mu ema südame.“

Wüürstinna silmitses teda osawõttikult.

„Kas teil teist sugulast veel on?“

„Minult üks abielus onu ja wana tädi, kes aga Berliinis ei ela.“

„Teie elate siin siis üksi?“

(Järgneb).

Skudesnäsi tuletorn.

Saksa kirjanik Karl Hans Strobl'i jutustus.

Liiv krudises paadi põhja all; tüürimees lükkas aeruga kõvasti vastu graniitrahnu, mille küljes paat oli kinni olnud. Peder wiskas lahtitehtud köie maale, ja paat oli lahti. Aerud wajusid sügawasse, suur woog tõstis nad üles ja peitis nad oma laia selja taha.

„Peder,“ hüüdis tüürimees lähema laine harjalt, nagu tuleks talle kõige tähtsam asi alles nüüd, lahkumise silmapilgul, meele, „sinu naine saadab sulle terweiseid. Ja poisil on juba neli hammast!“

Siis oli paat jälle kadunud, tuli weel kord kaugemal väljas nähtawale, wähe-mana ja nähtawasti abitult ühest lainest teisele wisatud, kadus wette ja ilmus weel kord, et siis kahe määratu kaljurahnu wahel haigutawasse kaanalisse kaduda. Taewas rohroheline, walgete harjadega ehitud mere ja musta, märja mererohuga kaetud kalju wahel oli safraan-kollane ja puhkas ümberringi oma messingist äärtega merel ja skääridel.

„No, poisil on juba neli hammast,“ ütles Peder ja waatas paadile järele, mis weel enne ööd wõis koju jõuda, kui mehed tublisti sõudsid. Aga skääride labürint on ta juba oma hõlma neelanud ja ei lasknud teda enam lahti.

Peder waatas üles tuletorni samba poole, sülitas, astus läwele ja pani oma piibu pikkamisi jälle põlema.

Pikkamisi tuli Knut ümber ümmarguse graniitaluse, millel tuletorn seisis. Käed seljal, seisis ta samal kohal, kus enne Peder seisnud, ja waatas samale poole. Ta sõrmed mängisid rahatult, ja mõnikord tõmbas ta õlad üles, nagu parandaks ta oma seljal olewa koorma seisukohta.

„Jah — nüüd kestab see jälle kaheksa päewa, enne kui nad tulewad,“ ütles Peder, kel pärast lühikest maalaste külaskäiku tarwidus tuli weel mõnda sõna ütelda.

Aga Knutil ei näidanud olewat jutujamamiseks lusti. Pikkadel aastatel, mil ta juba tuletorni wahina teenis, oli ta õppinud waikima, ja kui ta ise ei haka-

nud rääkima, siis oli teda ka selleks sundida sama wõimatu, kui nõudmine skääride graniitrahnu delt, et nemad räägiks. Tema otsa ümber, mis kõwem ja kiwisem oli kui kaljurahn, rippusid hallid, alati niisked juuksed kui mere-rohi. Ei oleks wõidud Pederile anda ühtegi tusasemat seltsimeest, ja kui talle uppunud Hendriku asemel kohus peale pandi Skudesnäsi teenima minna, wõttis Peder ülesande wastu nagu karistawa kohtuotsuse.

„Ja-ah . . . kaheksa päewa. Maal mööduwad nad küllalt ruttu.“

Taewa messingääred hakkasid leekima, ja Põhjamaa lõpmatu hämarik laiutas taewakupli ikka kõrgemale kuni lõpmatuseni.

Kui Peder aja haruldase seisuga üle enesega oli mõtteid mölgutanud, aja üle, mis ühel kiiremini, teisel enam pikkamisi kadus, tuli talle jälle meele teade poja neljast hambast, ja ta mõtles, kas ei oleks parem, kui inimesele kohe täielik lõuawärk kaasa antaks ja hambad mitte üksikult ei tarwitseks tulla, hambad, mis waluga tulewad ja waluga kaowad. Pederil oli üks õnes põskhammas, mis teda tihti piinas ja mille kõrwaldamist ta oma kolmekuuse teenistuse jooksul asjata igatses. Kui ta siis neli nädalat jälle maal wiibis, ei tulnud hambal meelegi talle walu teha, nii et Peder ta suhu jättis. Aga wae-walt wiibis ta jälle siin kaljul, kõigest ilmast lahus ja ainult tusane Knut seltsimeheks, kui hammas jällegi hakkas walutama.

Hammaste juurest jõudis Peder jutujoonega maailma teiste pahede juure, poliitika juure, mille peamõtte temal selles seisis, et iga hinna eest tuleks Rootsimaaast lahku lüüa, mida ta mõnel põhjusel wihkas, ehk ta küll sama wähe kui mõni teine norralane mõnda neist põhjustest teadis nimetada; siis heeringa parwede kadumise peale ja weel teiste wigade peale, mis tema ilmakorra ideaalile ei wastanud. Knuti sõnatuse wastu läks ta katse puruks, kuni ta wiimaks wait jäi ja ainult piipu imes.

„Kuule sina,“ ütles ta wiiwu aja pärast, „miks sa ennast õieti peidad, kui maalt tullakse? Mis need sinust küll arwawad? Nad tulewad siia ja toowad terwitusi ja moona ja tubakat. „Kus on Knut?“ — „Knut ei ole siin. Ta on kusagil, ülewal reflektori juures wõi all keldris wõi taga puukuuris wõi mujal, kus inimesi ei ole.“ Nad sõidawad teele ja ei ole Knuti nähagi saanud. Kaheksa päewa hiljem tulewad nad jälle, ja Knut puudub jällegi. Kurat, mis see tähendab? Mis nad sinust küll jutustawad?“

Knut wöttis käed selja pealt ja tõmbas nad rusikasse, ise selle juures nägemata koormat üles upitades. Siis ütles ta, ilma et Pederile oleks waadanud, oma roostetanud häälega:

„Ei wõi neid näha. Siplewad sopsa kõrwuni. Nende hingeõhk on katk.“

„Mis lollust sa räägid? Sa ei wõi ju kurta, et inimesi liig tihti näha saad!“

„Mina pole neid kutsunud. Ma ei ole üldse kedagi kutsunud. Olin kolmkümmend aastat ükski ja pole mulle kedagi waja olnud. Oleksin weel üksigi tuleborniga saanud hakkama!“

„See oli warem, nüüd see enam ei lähe. Uus laewasõidukord nõuab niimelt kaht wahti.“

Knut ei wastanud, pööras ümber ja läks Pederi juurest kaugele, tuletorni teisele poole.

Õhtutaewas oli mingisugune tumedam toon heledamad kiwid ära wõitnud. Ääred ei olnud enam messingikarwa, nad olid nüüd nagu sinine taewas.

Peder koputas piibu wastu müüri tühjaks ja läks torni peatippu lampisid põlema panema. Waremalt ei olnud Knut temal seda teha lasknud, aga juba mitu nädalat ei hoolinud see nüüd enam oma kohusest, nagu oleks see talle olnud üks kõik, kas laewad teed leidsid wõi ei. Kaks laewa oli wäljas ja wedasid käristatud suitsulippe oma taga: Drondhjemti postiaurik ja üks Daani aurik, kes Bergenisse ruttas.

Peder pani pikksilma käest ja kandis laewad nimekirja. Siis tegi ta uuriwärgi kangi lahti ja waatas pealt, kuidas plaat lampidega pikkamisi hakkas ringi käima, nii et pimeduse ja walguse, waheldus ilmus, mille rütmis Skudesnäsi tuletorni iseäraldus seisiski.

Üle madala woodi, mis põrandast ainult käekõrguselt, ölekoti ja waiba laiuselt üle ulatas, üle warju, mille tume woog kuni reflektori uuriwärgini tõusis, mängis see waheldus, kordumine. ahel waheaegade läbi pimedusest lahutatud, silmi pimestawatest wälkudest. Üksteisele järgnewates, määratumatest peeglitest wäljasaadetud kiirtes, walguse teatud waheaegade järele muutmatult ilmuwas kordumises peitus lubadus, rahustus. Tähelepanuga silmitses Peder wälkude rännakut ümber torni pea, teigi kindlaks, et ettekirjutatud keeramisi määratud arwul oli ja et kiired korralkult kolmes tuuris kogu pinna, mis neil walgustada oli, läbi otsisid. Pahaaimew tunne, mis wiimastel päewadel suureks kaswanud, kadus selle kindluse eest, masina ühtlase käigu eest, mis Pederit paljudel walwetundidel alustanud ja mida ta wäga targaks sisse-seadeks arwas. Merekodanikuna olita õppinud elutute asjadega juttu ajamaja nende kõnet mõistma. Mererohu seisakust kaljul, kajakkisast sai ta teateid ja hoijatusi. Tookord, kui ta ema Hankelifeldis üksikus ütis oli surnud, oli keegi Kristiansundi tuletorni aknale koputanud ja kolm korda ta nime hüüdnud. Ja kui ta siis kewadel oli tahtnud ema waatama minna, oli ta ütist kokkusulanud lumehangede tagast oma ema surnukeha leidnud. Nagu meresaladustest ümbritsetud inimesed enam näewad kui teised nii nad kuulewadki enam; neil on kõrwad ja silmad kui asjatundjatel, kelle soowidele meri on wastu tulnud, kuna ta neid lubas astuda oma hinge eesõue.

„Sa saad,“ rääkis Peder masinaga, „sa saad tähele panema; sa ei jäta raasukestki pinda läbi otsimata, waid näitad neile teed. Nad kõik tahawad koju jõuda, ka kui kaugele sõidawad, sest kaugele sõitmine on ainult kõwer tee koju. Wahest on neil kodus wäiksed poisid, kellele hambad tulewad. Kuigi hambad ainult selleks on, et pärast walu teha ja wälja kukkuda, nende üle tuntakse rõõmu. Tunniks jätan ma su üksinda.“

Weel kord waatas Peder wälja, kus taewas nagu tina kaas sulatatud ja walgeid wille täis pritsitud metalli kohal seisis. Raske wedeliku ja kitsa kaane wahel näis end laiutawat määratu jõud

ja tungiwat kõigi takistuste wastu, nagu tungiks ta wabadusele ja purustaks, kui pinewus weel kaswas, wiimaks mürtsudes wõlwi ja paiskaks laiali kalju ja tuletorni nagu kõlkad. Ebausust ja teadwa jõu segust, millest Pederi olewus koos seisis, erines piinawa hirmu sogane põhijäänus.

Mis ta mäemeeste elust lugenud, astus esimest korda ta ellu, ühe karde-tawa gaasi õhk, mis ruttu laiali laguneb ja kõik kohad täidab — meeleheitlik kramp enne plahwatust. Pead raputades ja enesega mitte sugugi rahul, heitis ta warju õlekoile walguse tugewa mängu alla ja lükkas kõik süü algawa hambawalu esimeste tundemärkide peale.

Alt elutoast kajas Knuti hääl — eba-harilik sündmus, mille tähendusest Peder ei osanud aru saada. Sõnad olid ühest wanast kirikulaulust, kus räägi-takse Jumala wihast ja inglite kätte-maksmisest, kes maa peale tulla, aga nad olid imelikult ümber tehtud, nii et nad nüüd olid palju raskemad ja põru-tawamad ning awaldasid hirmsat mõtet. Mitte kellegi peale halastada, kõigi poiste esimesed hambad wälja murda ja kõik, kõik süüdlaseks mõista. Nagu punasest tuleääsist Moloki keeled himukalt limpsawad, et kõiki hukutada, kõiki patuseid häwitada.

„Suurde, suurde Babilooni
näen käiwat wälgujooni:
tuld seal rahwa peale sajab,
Jumal wihajuttu ajab . . .“

Wanad lauluraamatusalmid omasid kihwtised lendawamao harjad; nende hingeõhk pühkis kui tormituul; maail-mad pudenesid põrmuks, lihtne, tõsi-ilmaline majesteetlikkus warises neist maha, et nad olid nagu wihased rööw-loomad, ja määratu kibedus, mõirgami-seks ärritatud wiha põrutas waga palwe pinda, mille õlal nad olid tõusnud. Kõik wiimse päewa koledused kutsuti esile, paljas ähwardus karistusega, nagu seda walju usu lihtmeel Jumalale suhu pani, muutus kohtuotsuseks, mis vähematki halastust ei tunne. Mida kaugemale Knut laulu sõnadega jõudis, seda vähem walitses ta ennast, seda metsikumaks ja segasemaks muutus hirmsate sõnade kõmin. ja ikka waljumalt tõusis ta hääl, nagu wangistatud tuletorni seinadest,

nagu koondatud suurde kõnetorusse, wõi kiwist pasunasse, üles.

Pederil oli esiti nõu järele waadata, mis Knut õieti teeb, aga parajasti kui ta otsusele oli jõudnud, teda mitte ek-sitada, lõppes laul hirmsa, maa ja mere ja kõige elawa peale paisatud needu-sega. Needusele järgnes oigamine, nagu oleks wiha jäänud sõnatuks, ja siis jäi kõik wait.

Õlekoil pikutades, silmitses Peder reflektori ringlemist ja katsus seletust leida Knuti iseäralikule teguwiisile.

Siis uinus ta.

Äkki ärkas ta muljel, et mingisugune asi korrast ära on. Wahi instinktiga, kel nähtused peaaegu otsekohe meelte peale üle lähewad, oli tal selgus käes, et ta ülesannet hädaoht ähwardas. Esi-mene unine pilk ei näinud midagi ise-äralikku. Knut seisis seljaga tema poole ja näis talitawat reflektori kellawärgi kallal. Imestades, et Knut siia tuli, kuhu ta enam mitu nädalat polnud saanud, tõusis Peder waatama, mis ta seltsi-mehe tähelepanu kütkestab. Sel silma-pilgul märkas ta, et kellawärk seisis ja lampide kiired maa poole olid pöördud. Wälkude ja pimeduse waheldus oli ta-ganenud ootamise eest, tuletorni keel oli wõltsitud, ja walguseta pimeduses wäl-jas merel waritses hädaoht.

„Knut,“ kisendas Peder, „mis sulle meele tuleb? Miks paned sa kellawärgi seisma?“

Pederi kallalekargamise eest taganes Knut, ajas käed rusikasse ja ütles hää-lega, mis ta laulutooni meele tuletas:

„Jumala wiha nende peale!“

Kõik ta olewus oli looma olewus, kes wahi raudkangi eest oma puuri wiimsele nurka poeb ja kelle silmad läbi pimeduse läigiwad. Nagu kuju pa-hast unenäost, nagu ärkwel pealetulnud luupainaja seisis ta Pederi ees, kes talle üksisilmil otsa wahtis ja mingit seletust ei leidnud sellele wõõrale, mis Knuti näis waldawat.

Waikimise järele, mille kaewusüga-wusest hirm üles kerkis, pööras Peder kellawärgi poole, tõmbas kangist ehk hoowast, ja oigades, nagu kohkuwu-sest wabanedes, algas masin oma ring-käikusid. Kuna ta weel mehanismi käiku silmitses, lahkus Knut hääletult oma nurgast, jõudis Pederi selja taga trepi-suule ja läks läbi wäikse augu alla.

Sügawas südames tahtis ennast Pederil liigutada mõte, arwamine, milles küll ta seltsimehe oleku seletus peitus, mis aga nii hirmus oli, et ta heaks ei arwanud seda lähemalt puudutada ja oletada, et ainult tusase wanamehe kummaline tuju Knuti silmapilguks segaseks teinud.

Sel ööl istus waht trepisuu ligidal ja oli otsustanud, Knuti mitte enam üles tulla lasta.

Aga kõik jäi tornis waikseks.

Hommikul tahtis Peder wanamehega pahandada, aga kui ta tema juures arwas nägewat sügawat meeletuska, siis jättis ta selle tegemata ja leppis ainult kahetsemise märkidega.

Kaks päewa käisid wahid üksteisest tummalt mööda. Mis see ka wõis olla, mis Knuti ette kujutatud haawamistega wäsitatud waimu oli segaseks teinud, see näis temast nüüd olewat lahkunud ja ei takistanud teda wiimaste nädalate harjumuste järele jälle tegutsema hakkamast.

Nagu walwur käis ta ümber ilmalõp-mata pisikese graniitsaare, käed seljapeal wõi püksitaskus. Wahetewahel ajas ta enda nagu hüüde peale sirgeks ja wajuus siis jälle kõssi, nagu oleks ta selgusele jõudnud, et ennast oli petnud. Päiksetõusu heleda punase, lõunataewa sinise, õhtu kollase ja widewiku wärwi ees oli ta küju oma korraliku tagasitulekuga samasse punkti nagu tunninäitaja wahelduwal kellalaua, ja meri hingas tema ja horitsondi eesriiete wahel, nagu rändaks ta tõesti aja kaldal.

Kuni pimedada ööni rändas ta seda wiisi ringi ja waatas, kuidas reflektoride wälgu kuulid torni pealt wälja jooksid, teisele poole wälkusid ja jälle tagasi tõmmati: kas oli see walgus ühe looma walgus, kes oma limasest kehast kaswusid, sõlmi, kiiri wälja saadab ja kelle elu ainult selles massi lõpmatutes wenitustes seisab?

Peder ei mõistnud, miks Knut ära ei wäsinud, miks ta oma lõpmata ringkäikudel maha ei kukkunud. Selle meeleto ringkäigu keskpaigas seisis tuletorn, mille ümber Knut ringles, nagu hoiaks teda kinni mõni nägematu nõor, nagu sunniks teda mõni massi külgetõmbamise seadus ja keerutaks teda nagu mõnda ilmakeha oma walitseja ümber

ruumis. Sellest ümberrändamisest tundis Peder enda nagu sisse mässitud olewat. Knuti kaju jättis jäljed järele, nagu mõne kiire linnu lennu järele õhk näib läbi lõigatud olewat warjust. Ta liikumise kordumine tegi selle jälje suu-remaks, kaewas ta otsekui atmosfääri ja lahutas wiimaks saare ühes tuletorniga muust maailmast.

Peder ootas öö tulekut, et wiimaks ometi Knutist enam midagi ei saaks näha, aga ettekujutus püsis temas ja uimastas teda, nii et isegi pimedas weel see hullumeelne rändamine edasi kestis. Waewalt julges ta weel mõneks tunniks magama heita, kartes, et ta, kui mitte alati ei walwanud ja ettewaatlik ei olnud, selle seletamatu teguwiisi mõju alla satub. Et keerutuste mõjule wastu panna, hakkas ta ise oma wäikeses tuletorni peatoas wastupidi ümber masina käima, wõi ta imes oma pilgud möödaminewatesse laewadesse, jälgis pikksilmaga nende otsjoonelist, sihikindlat kurssi, suitsu esimesest üleskerkimisest hakates liikumata merel kuni musta lipu kadumiseni mere selja taha.

Wäljas olid ainult aurikud. Peder igatses kalapaatide rõõmsate walgete purjedejärele, mis talle armsamaks märkiks olid.

Aga ses täielikus tuule waikusel, mille selges põhjas juba näis walmiwat kusagiltorm, jäid üksikud wanademeeste paadid, kes mitte teiste kalameeste seltsis polnud merele sõitnud, kaldale. Ilma et Pederil enesel sellest oleks teadwust olnud, pöörsid ta pilgud kaugusest ikka jälle tagasi alla kaljule, soowides, et ta näeks Knuti kusagil seistes wõi istudes, wäsinult, maha wajunult, keha wajaadustest wõidetuna. Aga ta nägi ainult ühemõõduliselt edasikestwat keerutust, rotatsiooni ümber telje, mis näis otseteel läbi minewat tuletornist.

Kolmanda päewa hommikul, kui Peder oma seltsimeest hämariku walgel ta rännakul nägi, nagu ei olekski seda katkestatud, otsustas ta moonapaadile lähemal pühapäewal kaasa anda teatust Knuti kummalise ülespidamise üle. Tal oli kindel tõekspidamine, et seltsimees haige on, ja kuidas, nagu oleks ta tahtnud selle üle enesele selgust muretseda, et ta haiguse äkilise hoo puhul abi wõiks kutsuda, proowis ta telefoni torni alumisel korral ja leidis selle korras olewat.

Siis astus ta graniitplaadile, mis toetatud rahnudest, weest wälja ulatas, ja asetaski jalad jälgedesse, mis juba aastate jooksul olid kiwisse kulunud.

Mingisugune ebausklik hingeliigutus soowitas talle plaati mitte mujal raskendada, kui ainult siin, sest et muidu kodu-külas ta perekonnale mingisugune õnnetus wõis juhtuda.

Kahes jäljes, mida Peder oma sünituseks arwas, seisis ta harkus jalul ja nägi teisel pool roheline wee parketti graniidist muste kehi, mis kitsast teed maja juure oma wahel näisid kinni pigistada tahtwat. Kaugel eemal seisis üks wäike walge pilw, tormi fuuria käskjalg. Rõõmuga silmitses ta seda määramärki, mis Knuti jalutuse pidi lõpetama.

Siis mõtles ta oma poisi peale, kes hambad sai, metstuide peale kaljul oma maja kohal ja andis enesele nõu mitte kuulda, kuidas Knut ta selja tagant mööda läks. Oli piinlik ikka jälle tema tulekut oodata, see tegi wõimatuks kindlasti mõttest kinnihoidmise. Terawa noaga katki lõigatult kukkusid mõtted ja ei tahtnud lõpuks kuidagi enam tagasi tulla. Meeletu ärewusest ja mitte enam kauemini seda kanda tahtew, pööras Peder, kahmas parajasti mööduwa Knuti kuuest kinni, tähendas pilwele ja ütles:

„Kahekümnenelja tunni jooksul tuleb torm!“

Knut jäi seisma nagu masin, mille käik seisma pannakse. Tema mahalöödud pilk libises Pederi keha mööda üles, jälgis ta sirutatud kätt, ja Peder tundis seda nagu põletust oma nahal.

„Issand Seebaot lööb nad maha!“ ütles Knut ja seisis kui sammast.

Peder oli rahul, et hirmus rändamine oli lõpnud, ja läks, nagu oleks ta raske tööga enesele rahu wõitnud, üles ölekojale.

Õhtul ärkas ta, haiges hambas puurimist tundes, ta wõitis wäsimuse ja waatas, missugune taewas on.

Pilwest olis saanud õrn loor, mis taewa kinni kattis ja otsadega riivas merd, mille siledus wäikeste, terawate lainete läbi oli murtud.

Knuti polnud näha. Wõib olla magas ta kusagil warjatud nurgas, kus ta ennemalt heameelega armastas konutada.

Weel kord läks Peder wälja tuletorni ette, seadis jalad graniit plaadis olewatesse aukudesse, et teed kodu poole waadata, mis talle ligemateks päewadeks kinni pandi. Ta oli rahutu, nagu oleks teda hoiatatud ja nagu ei oleks ta teadnud, mille kohta see hoiatus käis. Tema tasakaal oli pöurutatud ja ta tähelepanu pingule kistud nagu mõne hädaohu ees. Ta jalgade all oli tasast praginat kuulda, ja siis näis, nagu liiguks kalju, nii et ta hirmuga sammu tagasi hüppas. Sel silmapilgul libises graniitplaat tema ees üle rahnude siledate äärte ja wajus oma wildakal teel hääletult wette. Mõned kiwid weeresid talle järele, raginat kuulda andes

Pederi taga kajas naer.

Seal seisis Knut ülestõstetud kätega, nagu wannutaks ta oma Issandat Seebaotti ja kõiki hukatuse apokalüptilisi wõimusi. Naer tuli wiha kuristikkudest, lehwis siis lühidatel tõugetel edasi ja lõppes kõledalt kui kajakakisa.

Naeru ja koha wahel, kust graniitplaat merde libisenud, käisid Pederi silmad siia ja sinna. Oli selgesti näha, et sealt alusekiwid osalt olid kõrwaldatud ja kiwipuru segamini aetud, üles kohendatud.

Uduloori narmad rippusid sügawasti meresse ja näis, nagu tõmbuks wesi nendesse, nagu imeks neid mõni õhuke kude enese sisse. Tormi eesriide taga walmines waatemäng, milleks määratu suur orkester ikka segasemaks ja segasemaks muutuwat häälteköminas juba pillisid häälede pani.

Weel wõis üksikutele häätele selgesti wahet teha; pikkolo hääled trillerdasid üle terawate, wäikeste woogude, nagu oleksid nad hüpanud ühelt walgelt wahuharjalt teisele; kaljurahnude taga röhkisid kontrabassid; siis käis mingisugune poogen wilistades üles pingulekistud keelte, ja kusagil pörkasid tumedad paukelöögid wastu pleki kõledat naeru, kuna kannelde käsiringutaw wirin, mis trianglite peenest kõrinast üle käis, algust näis ootawat.

(Järgneb).

Hispaania grande.

Prantsuse kirjanik Honoré de Balzac.

1823/24 ekspeditsiooni ajal, mille ette wõttis Louis XVIII, et päästa Fernando VII põhiseadus-partei küüsisist, wiibisin ma juhuslikult Tours'is, teel Hispaania.

Ohtu enne mu ärasõitu weetsin ma ballil kellegi wäga lahke daami juures selles linnas, kus osatakse paremini meelt lahutada kui mingi teise prowintsi esilinnas; ja wähe aega enne souper'd — sest Tours'is supeeritakse weel — liitusin ma ühe jutusklejate grupiga, kellele üks mulle tundmatu herra westis üht oma juhtumustest.

Kõneleja, kes wäga hilja ballile oli tulnud, oli wist ülemlõiwudirektori juures lõunat söönud. Sisse astudes oli ta kaardilauda istunud, kust ta üles tõusis — pärast seda kui ta mitu korda oli mänginud ja lõpuks kellegi carabinierleitnandi poolt oli wõidetud — kõigi nende rahulduseks, kes tema peale kihla olid wedanud ja seega kaotuses olid. Et end lahutada, wõttis ta osa jutust Hispaania üle, mis oli aktuaalseks aineks tuhandele tarbetule kõnele.

Jutustamise ajal silmitsesin ma tahtmatu huwiga kõneleja kuju ja isikut. Ta kuulus tuhande näoga olewuste kilda, kel on nii paljude tüüpidega sarnadust, et waatleja kahtlema hakkab ja ei tea, kas neid lugeda tumedate geeniuste wõi wäikeste intrigantide sekka.

Kõigepealt oli ta dekoreeritud punase paelaga, kuid lõpuks ei wäida see liigi tihti annetatud märk enam midagi kellegi kasuks; ta kandis rohelist kuube, ja ma ei kannata ballidel rohelist kuubi, kui mood selleks puhuks ette kirjutab musta kuue; siis olid ta kingadel teraspandlad peal sideme asemel; ta püksid olid kashmirid ja wõimatu kulunud; ta krawatt halwasti seatud; lühidalt, nägin, et ta riietest palju ei hoolinud: ta wõis olla kunstnik.

Ta maneerides ja hääles oli midagi alawäärist, ta nägu moonutas seedimistegewuse puna ja ükski kuidagi tähelepandaw joon ei parandanud ta isiku muljet; tal oli lahtine otsaesine ja wähe juukseid peas. Pärast kogu seda diagnoosi olin ma kahewahel, kas pidada

teda mõneks präfektuur-nõunikuks wõi endiseks sõjakomissaariks; kui teda siis nägin oma kätt koolmeistriliku liigutusega oma naabri kõewarrale asetawat, siis mahutasin ma ta kirjutajate, bürooinimeste ja konsortide hulka.

Lõpus weendusin ma täitsa oma waatluse õiguses, kui tähele panin, et teda kuulatakse waid ta loo pärast; ükski ta kuulajaist ei pakkunud talle alandlikku tähelepanu ja neid lahkeid pilke, mis on lugupeetud inimeste eesõiguseks.

Ma ei tea, kas wõite omal seda meest hästi ette kujutada, kuidas ta oma nina tubakaga täidab, warmalt kõneledes, nagu inimesed, kell rutt on lõpule jõuda, kartuses, et neid üksi jäetakse; muidu wäljendus ta suure kergusega, jutustas hästi wastawa liigutusega ja lõbusalt kui rügemendi-naljahas.

Et teid kaitsta igawate kõrwalekalduwuste eest, luban endale, et tõlgin ta loo jutustaja-stiili ning annan talle keskendatud kuju, mis peawad olema kõigil lugudel, mis üle lähewad westetoonist trükitud seisukorda.

* * *

Mõni aeg pärast Madriidi wallutamist kutsus suurhertsog von Berg linna suursugusemad isikud Prantsuse pidule, mida andis armee praegu wõidetud pealinnale. Pidul pimestawa hiilguse peale waatamata polnud hispaanlased heas tujus; nende naised tantsisid wähe; peasjalikult mängisid külalised ja kaotasiid wõi wõitsid palju.

Lossi aiad olid nii heledasti walgustatud, et daamid seal sama julgelt wõisid jalutada kui saaliski. Pidul oli majesteetlikult ilus ja millegagi polnud kokkuhoitud, et hispaanlastele pakkuda kõrget ettekujutust keisrist, kui nad teda üleüldse tahtsid hinnata ta leitnantide järgi.

Lossi läheduses asuwas wäikeses lehtlas jutusklesid kella ühe ja kahe wahel hommikul mitu prantsuse sõjameest sõja wäljawaadetest, teadmatust

tulewikust, mille eelteateks oli isegi hispaanlaste ülespidamine samal ballil.

„Jumal teab,“ ütles üks prantslane, kelle munder teatas armeekorpus ülemarsti, „eile nõudsin ametlikult oma tagasikutset prints Murat' käest. Kuigi ma just ei karda, et pean oma kondid Ibeeriasse jätma, eelistan ma armsate naabrite, sakslaste, poolt löödud haawade rawitsemist; wiimaste sõjariistad ei tungi nii sügawale kõhtu kui Kastii-liapistoad. Peale selle on hirm Hispaania ees mulle nagu ebausuks. Oma lapsepõlwest saadik olen lugenud Hispaania raamatuid, hulga õudseid juhtumusi ja tuhat lugu sellest maast, mis minu suurel määral selle rahwa kommete wastu üles on ässitanud. Seega: Madriidi wallutamisel pole ma küll olnud kangelane, aga ometi olin kaastegew hädaohlikus mängus, mis sama õudne on kui mõni lady Radcliffe'i romaani. Kuna ma nüüd oma aimusi küllalt selgesti tunnen, alan homme asjade pakkimisega. Murat ei keeldu mulle kindlasti luba andmast, meiesugusel on, tänu salajastele ametitele, mida peame — alati head soowitajad.“

„Kuna sa nüüd jalga lased, siis jutusta meile oma juhtumus,“ hüüdis keegi kolonel, wabariiklane, kes kunagi lugu ei pidanud maitsekast jutust ja wiisakaist kombeist.

Seal waatas ülemarst weidi ringi ning püüdis ära tunda teda ümbritsewaid kogusid; ja kui ta kindel oli, et pole ainustki hispaanlast läheduses, ütles ta „Kuna meie kõik oleme prantslased, — hea meelega, kolonell Charrin!“

„Umbes kuus päewa tagasi,“ jatkas ta, „tuln ma ligikaudu kell üksteist õhtul koju, pärast seda kui ma kindral Larour'iga jumalaga olin jätnud, kes paar sammu minust eemal samas uulitsas elab; olime mõlemad olnud kindralintendandi juures ja seal osa wõtnud kaunis elawast mängust. Mingi wäikse tänawa nurgal kargasid mulle äkki kaks tundamatut wõi õigemini kaks kuradiit kallale ja mässisid mu pea ja käed suure mantlisse. Kisendasin, seda wõite uskuda, kui peksasaanud koer; kuid rätt lämmatas mu hääle, siis wiidi mind imestustäratawa kiirusega tõllas kuhugi ära; ja kui mu mõlemad kaaslased minu lõpuks mantlist wabastasid, kuul-

sin ma kellegi naisterahwa häält, kes halwas prantsuse keeles järgmist teatas:

„Kui kisendate, wõi kuidagi tahate põgeneda, kui lubate omale kõige wähemagi kahtlase liigutuse, siis on isand, kes Teie ees seisab, wõimas Teid surnuks pistma. Nii siis, jääge rahulikuks! Nüüd jutustan Teile Teie wangistamise põhjuse. Kui Teie oma käe minu poole sirutate, siis leiata Teie meie mõlema wahel oma kirurgilised riistad, mis meie Te korterist lasime tuua; neid on Teile kahtlemata waja. Wiime Teid kuhugi maija, kus Teie juuresolek on tingimata tarwilik. Teil tuleb kellegi daami au päästa. Ta seisab parajasti lapse sünnitamise eel, mis ta oma mehe teadmata kingib oma armukesele. Kuigi mees oma naise, keda ta weel praegu pööraselt armastab, harwa üksi jätab, ja kuigi ta teda jälgib kogu Hispaania armukadeduse tähelepanuga, on daam siiski oma raskejalgust ta eest osanud warjata. Mees peab naist haigeks. Me wiime Teid sinna, et sünnitamisel awitaksite. Seega näete Teie, et ettewõtte hädaohud mitte Teide ei puuduta; ainult kuulake me sõna; wastasel korral, iga wähema kui rumaluse puhul Teie poolt — tapaks Teid selle daami sõber, kes tõllas praegu Teie wastas istub ja sõnakestki Prantsuse keelt ei oska.“

„Ja kes olete Teie?“ küsisin ma naisterahwalt ja otsisin kõneleja kätt, mis oli mässitud mingisuguse mundrikuu warrukasse.

„Olen armulise proua toaneitsi, ta usaldusisik, ja tasun Teile iseendaga, kui lahkelt lepitate meie seisukorra nõuetega.“

„Hea meelega,“ ütlesin ma ja sain aru, et mind wägiwaldselt juhatakse hädaohlikku ettewõttesse.

Siis tegin ma, soodustatud pimedusest, kindlaks, kas toaneitsi kogu ja wormid on kokkukõlas kõigi nende kujutelmadega, mis minus oli aratanud ta sügaw ja kõlarikas hääle.

Toaneitsi oli kahtlemata ju ette alistanud kõigile selle kummalise wangistuse juhtumustele, sest ta oli kogu aeg paljutöotawalt wait, ja tõld polnud mitte enam kui kümme minutit läbi Madriidi wurannid, kui ta minu käest sai kirgliku suudluse ja selle ka kohe tagasi andis.

Isand, kes istus minu wastas, ei tunnud end sugugi haawatud olewat

nende jalatõugete pärast, mis ma talle tahtmata osaks lasin saada; aga kuna ta ei osanud Prantsuse keelt, siis arwan ma, et ta neid tähelegi ei pannud.

„Wõin ainult ühel tingimusel olla Teie armukeseks,“ wastas toaneitsi nendele rumalustele, mis ma talle äkilise kire palawikus ette kandsin.

„Ja see oleks?“

„Teie ei tohi kunagi teada saada, kelle juures ma teenin. Tulen ainult ööseti Teie juure, ja Teie peate mu wastu wõtma ilma tuleta.“

Nii kaugele oli meie jutt arenenud, kui tõld ühe aiapäri ääres peatas.

„Laske ma seon Teie silmad kinni!“ ütles toaneitsi; „kuid hoidke mu käewarrest kinni, ma juhatan Teid isiklikult!“

Siis surus toaneitsi mulle tiheda taskuräti silmade ette ja sidus selle siis kukla taha kõwasti sõlme.

Kuulsin wõtme kõla, mis suruti ettewaatlikult wõtmeauku, kahtlemata selle waikiwa armastaja poolt, kes kogu aeg minu wastas oli istunud; ja kohe selle järgi wiis minu toaneitsi kummargil ja luurawate liigutustega piki liiwaseid puiesteid teatud kohani, kus ta järsku seisma jäi.

Meie sammude müdinast sain aru, et seisame maja ees.

„Olge nüüd wait!“ sosistas ta mulle kõrwa, „ja pange hästi tähele! Wõtke teatawaks iga vähemgi minu liigutus, sest ilma meid mõlemaid hädaohtu saatmata ei saa ma Teiega wist enam kõneleda; ja praegusel puhul olen isegi kutsutud Teie elu päästma!“

Siis lisas ta juure, kuid surutud häälega:

„Armuline proua on ühes esimese korra toas; et sinna pääseda, tuleb meil ta mehe toast ja woodi juurest läbi minna; seepärast ärge kõhige, astuge tasa ja järgnege mulle hästi, et Teie mööblid wastu ei puutuks ega waiba kõrwale ei astuks, mille olen laotanud pörandale.“

Siin urises armastaja tasa, nagu inime, kes pikkade ettewalmistuste tõttu läheb kärsituks. Toaneitsi waikis; kuulsin üht ust awatawat, tundsin elutoa sooja õhku, ja me läksime kassisammul kui wargad rööwkäigule.

Lõpuks wõttis toaneitsi pehme käsi sideme mu silmade eest.

Seisin suures, kõrges toas, mida walgustas nõrgalt üks ainus ähmaselt põlew lamp. Aken oli awatud, kuid armukade mees oli selle paksude raudtrellidega warustanud; olin sattunud kui sügawasse kotti.

Maas, matil istus suurepärase naine, kelle pea oli peidetud musseliinloori alla, läbi mille särasid ta pisarküllased silmad kui helkiwad tähed. Ta surus kramplikult oma batist-taskuräti wastu suud ja hammustas seda nii ägedalt, et räätt hammaste all rebenes ja narmastena rippuma jäi. Kunagi elus pole ma näinud nii ilusat keha, kuid see keha wiskles walude käes, nagu ka wiskleb soolik; mis tulle on sattunud. Õnnetu oli oma jalad kui kaks sammast wastu kummutit surunud; oma mõlema käega pidas ta kinni tooli jalust ja sirutas käsiwarred wälja, nii et kõik sooned hirmsalt üles olid tursunud. Ta näis kuritegija sarnane, kes piinapinki ootab.

Kuid ainustki heli ei tunginud ta suust, ühtki teist heli polnud kuulda kui ta kontide tuhmi raginat; meie kolm aga olime tummad, liikumatud.

Daami mehe norskamine kostis meile jälle lohutawa korrapärasusega.

Tahtsin toaneitsi otsa waadata, kuid see oli oma maski jälle ette pannud, mille ta kindlasti teel maha oli wõtnud, ja ma wõisin ainult näha kahte musta silma ja neid lopsakaid worme, mis ta riidetust tublisti wõlwisid. Ka armastaja oli maskeeritud. Sisse astudes heitis ta kohe rätikud oma armsama jalgadele ja woltis musseliinloori näo kohal kahekordseks.

Kui ma daami hoolikalt läbi olin waadanud, sain ma teatud sümptoomidest teada, millega mul juba kord elus wõimalus oli olnud tutwuneda, et laps oli surnud; seal kummardasin ma toaneitsi poole, et talle seda tõsiasja teatawaks teha.

Sel silmapilgul haaras kahtlustaw tundmatu oma pistoda järgi; kuid mul oli aega kõik toaneitsile ära ütelda, ja see hüüdis mehele sosinal kaks sõna.

Kui armastaja aru sai mu wiiwituse põhjusest, siis tungis kerge wärin pea laest jalatallani läbi ta keha, ja mulle näis, nagu näeksin ta nägu kahwatawat musta sammetmaski all.

Toaneitsi kasutas silmapilku, kus ahastaw mees surijat waatles, kes aegamisi läks siniseks ja osutas wäikese liigutusega laual seiswatele limoonaadiklaasidele, mis seal walmis olid pandud; seejuures tegi ta tõrjuwa, eitawa liigutuse.

Sain aru, et ma sealt juua ei tohi, hirmsa palawuse peale waatamata, mis minu nagu higisse oli kastnud.

Äkki haaras janunew armastaja ühe järgi neist klaasidest ja jõi ta ligi pooleni tühjaks.

Sel silmapilgul läbistasid daami ägedad tuksatused, mis mulle teatasid kriisi soodsast pöördest; haarasin oma lantseti ja lasin daami paremast käsiwarrest jugewasti kuppu. Toaneitsi kogus rikkalikult woolawa were rätikusse; siis langes tundmatu daam minesusse, mis mu operatsioonile oli wäga soodus. Wõtsin oma julguse kokku ja wõisin tunnikuse töö järgi surnud lapse tükkaawal wälja kiskuda.

Hispaanlane, kes minu tapmise peale enam ei mõtelnud, kui ta aru sai, et tahtsin ta jumaldatud naist päästa, nuttis oma maski all ja paksud pisarad woolasid üle ta näo.

Naine ei teinud ainustki häält, kuid ta hammustas oma taskurätti, wärises kui üllatatud hirw ja higistas pakse piiske.

Ühel hirmsal kriitilisel momendil tegi ta äkilise liigutuse oma mehe toa poole; mees oli end woodis teisele küljele pööranud, ja meist neljast oli ainult tema kuulnud woodi raginat, linade ja eesriiete kahinat.

Peatasime silmapilgu, ja läbi maskide awauste heitsid toaneitsi ja armastaja üksteisele tuliseid pilke.

Seda waheaega kasutasin selleks, et sirutasin oma käe klaasi limonaadi järgi, millest armastaja wähe aega tagasi oli rüübanud; kuid mees kargas, arwates et tahan üht täitest klaasidest wõtta, kui kass waele ja asetaski oma pika pistoda üle mõlema täis klaasi. Ta jätts mulle oma klaasi ja tegi peaga märgi, et pean ülejäänud osa ära jooma. Selles märguandmises peitus nii palju asja, mõtteid ja tundeid, et talle peaaega andestasin ta kawatsuse, kogu lugu surma abil unustusse matta.

Mees surus mu kätt, kui olin joonud; siis wärises ta konwulsiwsest ja mäs-

sis ise hoolikalt oma tükeldatud lapse kimpu; ja kui meie, toaneitsi ja mina — pärast kahetunnilist muret ja hirmu — ta armsama jälle woodi olime kannud, surus ta uuesti mu kätt ja pistis mulle paar paberisse mässitud teemanti tasku. Muu seas olgu öeldud: kuna ma hispaanlase kallihinnalisest kingitusest midagi ei teadnud, siis warastas mu teener need teemandid kolmandal päewal minu tagant ära ja põgenes kogu selle määratu warandusega.

Sosistasin toaneitsile üsna tasa weel paar ettewaatus-abinõu kõrwa, ja teatasin siis, et tahan waba olla. Toaneitsi jäi oma daami juure, asjaolu; mis mind just wäga ei julgustanud; kuid otsustasin walwel olla. Armastaja tegi surnud lapsest ja wereküllastest riietest paki, surus selle hästi kokku ja peitis oma mantli alla; siis surus ta mulle oma käe wastu silmi, nagu tahaks ta mulle ütelda, et peaksin nad sulgema, ja läks ise ees wälja, kuna ta mind wastawa liigutusega palus oma kuuesiludest kinni hoida; seda ma tegin, pärast seda, kui olin heitnud wiimse pilgu ilusale toaneitsile. Toaneitsi wõttis maski eest, kui nägi, et hispaanlane wäljas on, ja näitas mulle üht ilma kõige kaunimat nägu.

Järgnesin armastajale läbi ruumide ja tunnistan üles, et ma, kui olin aias wärske õhu käes, kergendatult hingasin, nagu oleks mul raske koorem südame pealt wõetud. Järgnesin aukartlikus kauguses oma juhile ja walwasin suurima tähelepanuga iga ta vähemat kui liigutust.

Kui olime jõudnud wäikse wärawa juure, haaras ta mu käest kinni ja surus mulle oma pitsarsõrmuse wastu huuli. Sain aru sellest märgist. Siis olime tänawal, kus meid tõlla asemel ootasid kaks hobust. Kumbki meist asus hobuse selga, hispaanlane wõttis ka minu ohjad oma kätte, nimelt pahe-masse, kuna ta oma hobuse ohjad hammaste wahel olid, sest paremas käes kandis ta werist pakki, ja tuulekiirusel läks sõit lahti. Ma ei suutnud wähe-matki asja tee ääres tähele panna, ja ao-ajal seisin ma oma majaukse ees, kuna hispaanlane linnawärawa sihis ära põgenes.

„Ja kas Te midagi ei näinud, mis la-seks oletada, missuguse daami juures

Teie olite?" küsis keegi ohwitser arsti käest.

"Ainult üht üsna väikest asja," vastas küsitaw. "Kui ma tundmatule daamile aadrit lasin, silmasin ma ta käewarrel, umbes keskpaigas, sündimis-märgi, mis oli paks kui lääts ja pruunide karwakestega kaetud. Peale selle paistis mulle palee suurepärane ja äärmiselt suur, fassaadil polnud lõppu."

Sel silmapilgul peatas mitte diskreetne arst ja kahwatas.

Kõigi silmad pöörsid arsti omadele ja jälgisid ta pilgu suuna, ning prantslased nägid kedagi mantlisse mässitud hispaanlast, kelle tuline pilk leegitses läbi pimeduse; ta seisis keset apelsiini-pöösast.

Pealtkuulaja kadus, kui keegi noor leitnant ta juure astus — silmapilkselt ja äärmise väledusega,

"Püha ristike! mu sõbrad," kisendas arst, "see basiliski-pilk pani mu tarduma. Kuulen kellu oma ajus helisewat ja jätan Teiega jumalaga. Teie matate minu peagi maha."

"Kas oled hull!" hüüdis kolonell Charrin. "Legamus läks salakuulajale järgi, küllap ta ta meile warsti siia toob."

"Noh, Legamus?" hüüdsid ohwitserid, kui alamleitnant hingeldades pärale jõudis.

"Kuradi pärast," vastas Legamus. "Ta on, ma arwan, läbi müüri jalga lasknud, ja kuna ma teda nõiaks ei pea, siis arwan ma, et ta majarahwa hulka kuulub; ta tunneb kõiki käike ja salateid, ja pääsis ka ainult selle tõttu."

"Olen kadunud!" ütles arst tuhmi häälega.

"Ah mis! Ole rahulik!" wastasid ohwitserid: tuleme kordamööda sinu korteri kurni su ärasõiduni, ja täna õhtul saadame su koju."

Tõepoolest wiisidki kolm noort ohwitseri, kes oma raha mängus olid kaotanud ja ei teadnud, mida weel peale hakata, arsti koju ja lubasid tema juure jääda, millega arst ka nõus oli.

Kolmandal päewal oli tal tagasikutse Prantsusmaale taskus ja hakkas end reisi wastu ette walmistama — kellegi daami seltsis, kellele Murat suure saatesalga oli lubanud. Kui ta oma sõpradele parajasti õhtusöögi andis, teatas teener, et keegi daam temaga rääkida soowiwat. Arst ja kolm ohwitseri läk-

sid kohe wälja, aga tundmatu daam wõis oma ärmsamale ainult weel hüüda:

"Olge walwel!"

Siis wajus ta surnult maha.

See oli toaneitsi, kes tundes, et ta on kihwtitatud, tahtis weel arsti päästa.

Mürk mõjus kohutawalt wälimuse peale.

"Kurat! Kurat!" hüüdis Legamus, "seda nimetatakse armastuseks! Ainult hispaanlanna wõis säärase hirmsa kihwtiportsjoniga kehas weel — siia tormata!"

Arst jäi iseäralikult mõtlikuks. Et — süngeid aimusi, mis ta hinge liikuma panid, uputada, istus ta jälle lauda ja jõi rohkesti, samati kui ta kaaslasedki: lõpuks läksid kõik pooljoobnutena magama.

Keskööl ärkas arst terawa kõlina peale üles, mille põhjuseks oli ta woodi juure wiiwate eesriiete kõrwaletõmbamine. Ta tõusis woodis istukile ja hakkas kõigi närwidega värisema, nagu see säärastel silmapilkudel on hariik.

Seal nägi ta oma ees hispaanlast, kes oli mantlisse mässitud. Tundmatu heitis ta otsa sama hõõguwa pilgu, mis teda kord pidulgi pöösastest oli tabanud.

Arst hüüdis: "Appi! tulge ruttu siia, mu sõbrad!"

Kuid selle hirmuhüüde peale wastas hispaanlane külma ja pilkawa naeruga:

"Oopium kaswab iga mehe jaoks!"

Nende sõnadega osutas ta kolmele magawale sõbrale; siis tõmbas ta kiire liigutusega mantli alt wärskelt mahalõigatud naisekäe wälja ja osutas äkilise liigutusega sünnimärgile, mis sellele sarnanes, mida arst nii awalikult ja ebatargalt oli kirjeldanud.

"Kas on sama märk?" küsis ta.

Laterna walgusel, mis seisis woodi-äärel, wastas arst aralt ainsa peanoogutusega, ja ilma pikema jututa lõi tundmatu naise mees arstile pistoda südamesse.

* * *

"Lugu on ju errakorraliselt õudne," ütles üks pealtkuulajaist, "aga ometi on ta ebatõenäollik, sest kas Te ei wõiks lähemalt seletada, kes kahest, kas surnu

wõi hispaanlane, seda Teile on jutustanud?"

"Mu herra," wastas jutustaja, keda see märkus haawas, "kuna pistoda löök, mille ma sain, õnnelikult libises paremale poole, selle asemel et pahemale poole tungida, siis ehk lubate, et ma oma enese lugu weidi tean; wannun Teile, et ma weel praegu nii mõnigi kord öösel näen neid neetud silmi."

Wana ülemarst peatas, kahwatas ja wahtis awatud suuga omaette, nagu langetõbine.

Pöörsime kõik salooni poole. Uksel seisis keegi Hispaania grande, keegi a f r a n c e s a d o maapaos, kes oma perekonnaga neliteist päewa tagasi Tournaine'i oli jõudnud. Ta oli esimest korda seltskonnas, ja kuna hilja pärale oli jõudnud, siis jalutas ta oma naise seltsis läbi saloonide. Ja naise parem käsi oli liikumatu.

Astusime waikselt koost, et paari, keda ma ei saanud waadelda ilma sügawa liigutuseta — mööda lasta,

See oli kui mõni Murillo maal! Mehe sügawates, tumedates silmades põlesid tulised silmad. Ta nägu oli kui kuiwanud, ta pealagi paljas, ta keha hirmuäratawalt kõhn. Ja naine! kujutlege—ei! Teie ei suuda säärast kujutella; ta oli kahwatu, aga ilus, ta näowärw—hispaanlanna kohta suur paremus — oli helkiw, ja ta pilk tabas hõõguwalt kui sulaw tina, ta ilus helmetega kurnistatud otsaesine sarnanes hauaehise marmorile; keegi surnu oli maetud ta südame! See oli Hispaania walu kogu oma hiilguses.

Üleliigne oleks ütelda, et arst oli kadunud.

"Armuline proua," ütlesin ma krahwinnale õhtusöögi lõpul, "millisel puhul kaotasite Teie oma kää?"

"Iseseiswussõjas..." lausus ta...

Merekaldal.

Johan Liiw. *)

Kasin sa oled ja natukene. Ei suurt kaasa wõetud, ei palju ilma käest saadud. Ja seegi hirmu-armu all kirjastajate käes tühjaks tehtud, ja kõwerdatud ja wantsutatud. Selgi oma — kus weel maitse ei hakanud olemagi — selgi oma okaskroon kanda.

Täna weel, et oled, olla tohid.

Kui wäike on kõik meie asi ja olemine. Otsekui süüdlane ole, nagu armu pärast. Ja mitte ükski mina nõnda. Teisee niisama. Nagu kõrwalised, nagu kasulapsed, nagu õigetest pärijatest ülejäänud. Istu oma ukse ees ja waata pealt, kui lubatakse waadata. Istu ja muretse. Ei tea, kelle meelepaha wõib ärgata, kellele sa wõid ees olla. Wõi kelle kawatsustele sa parajasti passid materjaliks ja teguriks.

Just nagu üleliigne ilmas. Just nagu keegi, kelle paik weel pole ära määratud, kelle otsus weel pole otsustatud. Ela ja kahetse. Ei rinnas wärskust gewuseks, ei rõõmutunde waba wäl-

jahüüet, ei nukruse katteta awaldamist. Nii wäike, nii waratuke, nii marjakene suure Jumala ilma all, ilusa mere rannal wõi mähawa metsa keskel. Mühagu mets — hoia, et ta ei mähise sinule! Ja waata, kas sul on lubagi seal olla. Istuta mets ise, siis istu ise sisse. Minu oma on ainult mälestus, mitte ta annid. Mitte ta tulewik!

* * *

Istun merekaldal. Ära laineta, laine, et sa wahest minule ei laineta! Ära sära, päike, ta pinnal, et sa wast mind ära ei riku! Et ma wast nutma ei hakka ja pärast nutust pahuraks ei lähe! Ilus meri, ära meelita, ära ahwatele, kodumaa meri! Meie ei tohi nõnda öelda, meie ei tohi nõnda olla! Mul ei tohi olla kodumaad. Ega kodumerd. Meri, ära meelita mind, meri, ära haawa mind!

*) Järelejäänud paberitest.

Tôuswa päikese maal.

Saksa kirjanik Bernhard Kellermann.

Kolmandal päewal pärast meie ära-
sõitu Wladiwostokist nägime oma ees
Jaapani, seda uskumatute asjade maad.

Ta nägi sootu teine wälja, kui seda
omale ette olin kujutanud.

Kummalisel moel olin mõtelnud, et
ta end meile esitab kui rida saari täis
päiksepaistelisi aedu, keskel seisab
Fujiyama, sõidetakse sinna, ja ollakse
seal.

Nii see ei olnud.

See, mida nägin, oli sünge mägestik,
mis pikkamisi omandas wormi, jagunes
ja meid lasi sõita Tsuruga suurde lahte.

Ei päikest ega õitsewaid aedu.

Sadas, ja rannikul lamas wilets pesa,
hall, lame, waewalt nähtaw.

Juba aga wõis näha Jaapani katuseid,
ja ka neid iseloomustawaid puusiluette,
nagu neid jaapanlased kujutawad paari
pinslijoonega — ja mis palistasid mä-
gesid.

Kiha paate ja dshunke tiirles ümber
meie laewa, ja neis istusid pruunid,
pilusilmised, wõõrad inimesed. Nad
kandsid õlgmantlid, peas lamedaid õlg-
keeglid, mõned neist kandsid pea kohal
suuri paber-päiksewarje.

Nad ronisid silmapilkselt pardale, ja
kuna nende õlgmantlid olid paindumatud,
näis, nagu roniks mööda treppi üles
kari okassigu.

Üle kõige tilkus nõrk wihm —

Polnud kahtlust, olime Jaapanis.

Laewalaeletulid paljud poolkaswanud
poisid ja noormehed: pankiirid, kes
silmapilkselt raha hakkasid wahetama,
kommissionäärid, tolliametnikud, hotel-
liteenrid. Nad kõik rääkisid weidi Inglise
keelt, lōdwalt ja pomisewalt, nagu sonik-
sid nad unes.

Politseinik hiilis ringi ja silmitses
meid kiirelt ja wiisaka naeratusega. Kas
pole ohwitseere meie hulgas? Oh need
jaapanlased! ütlesin endamisi; kõik
pesunaised Port Arturis olid Jaapani
ohwitseerid, kõik habemeajajad ja sa-
damatöölised. Kui on sääraseid koge-
musi, siis minnakse umbusklikuks.

Enne weel kui õieti aru sain, istusin
ma juba jinrikshas, ja sõit algas; kuli

noogutas oma peaga kui hobune, lame
müts hüples ta paljakspöetud pealuul.

Mina hakkasin aga ikka enam ja
enam imestust tundma: see Jaapan,
millest olin näinud sadanded pildid, ta
oli ikkagi tõesti olemas!

Siin sammub mees suure hiilgawa
paber-päiksewarjuga üle tänawa. Mida
on seal weel näha? Ta seisatab ja
ja waatab mulle otsa. Ta paljad jalad
seisawad kõrgetes kingades, mille all
kaks lauakest nagu kargud, poole
kämbla kõrgused, ilusad ja haprad;
nende abil läheb ta läbi muda. Kogu
see rahwas purjetab karkudel läbi ilma.

Paar last seisawad ukse wahel, ehitud
kui nukud.

Põrame läbi kitsaste, kõwerate täna-
wate, majad on madalad, nagu ehitatud
sigarikastikestest ja paberist, rida fantas-
tilisi kirjamärke — peal!

Kuli kummardab, naeratab — ja ma
imestan selle lihtsa kuli peene, maheda
naeratuse üle. Waatan ta läikiwatesse
pigisilmadesse, milles ma weel lugeda
ei oska, ja leian: ka ta silmis seisab
sama peen ja mahe naeratus.

Peatume maja ees, mis mingi tingi-
musel ei wõi olla raudteejaam.

Wäikses eesruumis seisab terve hulk
sääraseid karkkingi; pilutatud sinine
eesriie walgete ideogrammidega warjab
maja sisimat.

See on teemaja! Kümne minuti eest
astusin maale, ja juba olen ma siin!

See peene naeratusega kuli ei we-
danud mind waksali ega ka hotelli,
waid temale näis tähtsam olewat, et ma
kohe tutwuneksin oluliseга.

Weidi kõrgendatud kijas kükitas
wana, paksu peaga jaapanlanna, pruun
ja kohmakas kui kell. Ta asetab käed
mantlile ja kummardas maani. Kummar-
dasin samati, ta kummardas jälle ja
weel kolmas kord; wastasin ta terwitu-
sele, ja lõpuks näis sellest jatkuwat.

Tõmbasin kingad jalast ja jalutasin
maja sisimasse.

Ruumid olid täitsa tühjad, kaetud
puhaste, uute mattidega; lükatawad
uksed paberist, lükatawad aknad läbi-

paistwa paberiga kaetud ; kõik oli puhas ja uus, sileda puuosa serwad olid terawad, nagu poleks weel keegi siin elanud.

Jõudnud kõige suuremasse tuppa, kummardas mu juht jälle ja pani mulle põrandale padja.

Wõtsin istet ja jäin ootama.

Keset tuba seisis madal nelinurkne järi waasiga, milles õitses kirsioks. Ümber järje seisis kolm pronkswaasi, täidetud tuha ja hõõguwate sütega.

Wanaeit laskus ühe niisuguse waasi ees põlwili, wõttis sealt seest wäikse pika piibu wäikse waskpeaga ja süütas ta hõõguwate süte küljes.

Siis põlwitas ta rahulikult edasi ja suitsetas, ning meie jutuajamine algas.

Algul ei kõnelenud meie sugugi. Pronkspeaga wanaeit waatles mind lahtise suuga ja imestanult, peaaegu hirmunult, ja äkki hakkas ta waljusti ning lõbusalt naerma.

Sama ruttu oli ta jälle waikne ning waatles mind uuesti piinawa tähelepanuga.

„On waja peale hakata,“ mõtlesin ma ja alustasin.

„Maja on ilus!“ ütlesin ma.

Ta kuulatas, lasi paksu pea madamale ja kõneles siis tükk aega. Kuulasin tähelepanelikult ja wastasin ;

„Aed on ilus!“

Aed oli tõesti ilus. Ta oli waewalt samm pikk ja lai. Õitsew kirsipuuke seisis seal waaside ja kiwide wahel, tiigi kaldal, mis waewalt suurem oli kui pesukauss.

Ta kõneles jälle tükk aega, siis kor-dasin talle ja lõpuks weelgi suurema rõhuga, et niihästi maja on ilus, kui ka aed. Ja, kuradi pärast, aedon ilus, kas sa siis aru ei saa ?

Muidu ütlen sulle weel kohe, et ilm täna ilus ei ole. Küllap ütlen. Edasi, mille peale ma siis õieti ootan ?

Siis kuulsin kerget sahinat, ja minu kõige suuremaks üllatuseks nägin oma ees kaht imeilusti ehitatud jaapanlannat, kes olid läwel põlwili heitnud hääleta, ja peaaegu puudutasid otsaesise-ga põrandat.

Sahises weelkord ja ruumi astus kolmas tütarlaps.

Ma ei mõtelnud nüüd enam sugugi ja usaldas in enese täiesti oma ala suu-renewa imestuse hooleks.

Tütarlapsed kandsid siidiseid, tikitud riideid, laiu läkiwaid wõid pikkade lintidega, nende pigimustadest, kunstiliselt friseeritud juustest hoowas Hiina tushi peen aroom. Nad olid õrnad ja wäiksed, nende näokesed puuderdatud, nende huuled wärwitud ja silmaripsmed pinsliga peale joonistatud ning wiltu tõmmatud.

Nende käed olid wäiksed ja hästi-rawitsetud.

Need ilusad maalitud olewusekesed, kes istusid ringis, wõõras ruum, aiake, muusikainstrumendid ja sada iluasja-kest ning -kausikest, — see waimustas mind.

Teenijad käisid sisse ja wälja. Nad tõid waasikesi, mida soojendati.

Ilusad tütarlapsed walasid mulle midagi nukukausikesse,

„Sake, sake!“ hüüdsid nad. Ah, haha! See oli sake ! Ta maitses kui wahu-wiina ja kloroformi segu.

Jällegi sahises, ja kaks uut tütarlast astusid tuppa, sama õrnad ja ehitud. Need olid tantsjannad.

Häälestati samiisid, kõlas trumm, ja äkki algas kõige kirjeldamatum lärm, mida iganes olen kuulnud oma elus.

See lärm pidi penikoormate kaugusele maad wapustama. Samiisid klirisesid, trumm põrises, lauljateneidude hääled kriiskasid, wõõras, metsik, hullunud muusika, metsloome, pantrite ja leopardide näugumine ning kisa.

Mu kõrw, kellele oli täitsa wõõras aasialik muusika, ei kuulnud tookord midagi peale müra, ja kindlasti oleksin wist surnud naerukrampidesse, kui mitte tantsjannad poleks kõitnud mu tähelepanu kõige suuremal määral.

Mis see oli ? Need poosid, see sammumine, see pearaputamine, piilumine, wärelwad wehikud, imeilusate kehajoonte mäng, wäiksed, magusad, näuguwad kiljatused, mis ajuti libisesid üle waimustawate olewuste huulte, — oli kui wõluw unelm.

Sattusin waimustuse ekstaasi, ja mu hinges ärkas aimdus, milline see rahwas peab olema, kes on leidnud säärase meelelahutuse. Edasi, tantsige ! Tantsige !

Hämar-dus juba, kuid ikka weel mõirgasid muusikariistad, ja tantsjannad wõlusid ruumi hämarusse wangistawalt ilusaid pilte.

Waheaegadel kükitasid nad mattidel, soojendasid oma käekesi tuliwaasidel, joid sake't, söid õunalõikeid ja maiustasid koogitükikesi, mis wälja nägid kui pununud kasetõht. Kõik oli nii wäike, nii armas, ebatõelik ja wõõras.

Istusime, waatlesime ja wahtisime üksteist wastastikku, tantsjannad lobisesid ja naersid mureta, näitasid meile kõik need sada wõõrast asja ja asjakest, kuidas tuleb nendega ümber käia.

Mõnikord naersime meie kõik äkitselt ja rõõmsalt, ilma et oleksime teadnud, miks. Meie ei saanud ju ühestki sõnast aru.

Lahkusin uimasena sellest teemajast ja wandusin, et tahan saada spetsialistiks teemajade, tantsude ja tantsjannade alal, maksku see, mis tahes.

Kuid näis, nagu ei saaks ma siin üldse sammugi astuda, ilma et ma ühest üllatusest teise ei satuks.

Kui jõudsin tänowale, nägin wõõrast ja ilusat pilti. Seda kitsast, kõwerat tänowat walgustasid sajad nelinurksed paberlambid, mis kumasid mahedas, kollases walguses ja kandsid kõik musti kummalisi kirjamärke. Mu kuli ootas, ja ma pöörasin kahe lambirea wahel edasi.

Mõnest majast kostis lärm, wõõrapärane laul ja samiiside kõla: sest need kõik olid teemajad!

Kogu linn polnud nähtawasti muud kui üksainus teemaja.

Kuli sõidutas minu läbi wäikeste pimedate tänowate rägastiku, milles samati kõik kihas paberlaternatest — wõõrastemaija.

Muidugi mõtles ta, isand on näljane, esialgu mitte teemaja, waid hotell.

Wawalt astusin hotelli, kui seal algas kisa ja hüüdmine, ukسلükamine ja ahastaw edasi-tagasi jooksmine, nagu oleks mõni suurtükikuul tabanud wõõrastemaja hoonet.

Siin polnud tarwis kingi jalast wõtta, see oli pooleurooplik maja. Kuid ka siin leidsin õieoksi laudadel, ja imeilus armas aed oli wäljas hoowis, mida piirasid puugalleriid.

See aed polnud suurem kui mõni tuba ja ometi, mis oli siin kõik näha?

Wäike kosk kohises, purtskaew, tiik rahulise kaldaga, kuristikud, kiwilaternad, kummaliselt wormitud kiwid, puukesed ja miniatuurmetsad. Üle kõige heljusid paberlaternad. See kõik oli kokku seatud maitsekalt ja osawalt ning näis olevat romantiline maastik, waadeldud läbi wähendusklaasi.

„Äga kas Teie ei näe kalu, herra?“
Oh, wäikses tiigis elasid isegi kuldkalakesed.

Äkki tormas keegi mees suures ärrituses minu juure. Ta shestikuleeris, hirmuhigi seisis tal otsa ees ja silmad näisid olevat haiged. Pilet, rong, pakid!

Ma ei tunne seda meest kunagi, ta on, omale ülesandeks teinud, minu saatust siin Tsurugas juhtida ja kõige eest hoolitseda, nii et ma ise kõige wähematki ei tarwitseks teha.

Wäljas wärawa ees seisab mu jinriksha kuli, kel on idée fixe, et ta mind peab sõidutama, kuhu iganes tahan, päewal wõi öösel, ja jääksin ma ka tundide wiisi kaotsi.

Higist nõretaw noormees oli mind oma südameahastuses igalpool otsinud, kõigis teemajades, kogu teemaja-tänowal, waksalis ja hotellis, kuna mina tee peal ühes Jaapani püssiäris oma õnne proowinud ja kirjutussule ning pakikese hambapulbrit olin wõitnud. Ta pühkis higi otsa eest: ma jääwat rongist maha!

Naeratasin. „Ma ei sõidagi.“

„Ei sõida?“

„Ei.“

Ta mõtles järgi. Mis wõis küll põhjus olla, et ma siia Tsuruga pesasse maha jään, kuna teised reisijad juba mitu tundi raudteejaamas ootawad? Lõpuks aimas ta — ta waatas mulle otsa ja küsis tasa:

„Tea house?“

„Yes, Sir, of course!“

Ma ei sõida ometi lihtsalt läbi — sellest muinasjutulikust linnast, sellest wäiksest Tuhatüks-ööst, kus ma imetusest enam kuidagi jagu ei saa!

Olen kord juba siin, ja, kas saad aru, ma tahan rüübata tugewa lonksu Jaapanit.

Tark mandariin.

Hiina jutt.

Wägew kuningas sai ühe oma targa mandariini peale hirmus wihaseks, nii et ta tema auku laskis wisata, kuhu ta pidi surema.

Et mandariin wäga tark ja osaw mees oli, armastasid kuninga kodakondsed teda üliwäga ja palusid temale päästmist.

Kuningas oli küll sellega nõus, aga ainult ühe tingimisega, mis järgmine oli.

Mandariin pidi kuningale ühe imeliku hobuse muretsema, kes ei olnud: must ega ka walge, ega punane, mitte ka sinine, ei hall, ei ka pruun, ei raudjas ega kõrw, mitte ka kirju, ei põdra, ei ka kaameli karwa, lihtsalt ei ühegi hobuse karwa.

Targamehe sõbrad jäid selle nõudmise juures wäga murelikuks. Ometi läksid nad augu juure, kus mandariin oli, ja andsid kuninga nõudmised sel-
lele teada.

„Sündigu nõnda!“ ütles mandariin. „ma wotan nõudmise wastu.“

Kui see kuningale teada anti, käskis ta mandariini august wälja wõtta ja selle eest hoolt kanda, et nõudmise täidab.

Kui mandariin august oli wälja saanud, andis ta sõprade läbi kuningale teada:

„Ütelge kuninglikule suurusele, et hobune juba minu tallis ongi, aga järele ärgu tulgu tema: esmaspäewal, ka mitte teisipäewal, mitte ka kolmapäewal, ei neljapäewal, reedel, laupäewal ja mitte ka pühapäewal. Nimetud päewade sees pole mind kodus, siis ei saa hobust kätte, muil päiwil tulgu kuninglik suurus järgi, mil ta ise tahab, ehk heaks arwab.“

Kuningal oli targa mandariini osawuse üle hea meel ja ta andis temale kõik andeks.

Kui kord wihma tibab...

Saksa luuletaja Leo Sternberg.

Kui kord wihma tibab maha okstelt, siis mul on, kui kuuleksin su nuttu. Oh, miks jääb waid mälestuse pisar, oh, miks möödub õnneaeg nii ruttu?

Kajaks wihma kummaline sahin katustel kui widewiku wari — ja su pea see juures minu õlal! Kohe kaoks pisarate kari.

Kui su pea mu käte wahel wiibiks, suu su suule ikka jälle waoks, ei siis kardaks ma, et armukuumus õnneaaja kombel ise kaoks, — kui kord wihma tibab maha okstelt,

Puhtus.

Juutide legend.

Rõneldi wabast armastusest ja pornograafiast. Jutustati kõiksuguseid nilbeid lugusid. Koosolijate keskel walit- ses lai wabadus. Nad jõid palju ja suit- setasid weel enam.

„Armuline herra,“ teatas äkitselt toa- tüdruk; „rätsepp on siin.“

„Soo, oodaku . . . Kuid siiski,“ pöö- ras majaherra meie poole, „kas ei ta- haks teie wahest üht iseäralist tüüpi tundma õppida? Esimese nägemise järele otsustades on ta wana ja harilik juut. Aga — esimese järgu filosoof. Tõesti, wäga huwitaw isik. Hei, Men- del,“ hüüdis ta, ilma et meie wastust oleks ära oodanud, „tulge siia!“

Tuppa astus tüübilik juut, kes umbes 60 aastat wana oli ja pikka sasis habet kandis. Ta kumardas ja waatas maja- herrale küsides otsa.

„Selga wõime pärast proowida, Men- del. Nüüd lubage, et Teid oma külalis- tele tutwustan.“

Meie kumardasime.

Õnnetu rätsepp oli üsna kohmeta- nud.

„Mu herrad, ma wõin pärast tulla...“

„Ei, Mendel, meie ei lase teid ära minna,“ seletas majaherra kindlasti.

„Ei, ei lase! . . .“ mõirgas üks win- dis wõõras. „Tead, Mendel, mis — tondi pihta! — por — no — graa — fia — on?“

„Tore mõte!“ tähendas keegi teine windis wõõras tigidalt naeratades. „Pa- lun austatud mister Mendelit, et ta meile mõne mõnusa naljaloo jutustaks. Mõistate, Mendel, niisuguse, mis hästi „nilbe“ on?“

Mendel wahitis abitult ringi. Aga kui ta abi ei leidnud, istus pikkamisi toolile.

„Noh, algas ta, „kui herrad seda just soowiwad, siis wõin jutustada. Aga mitte naljajutt ei ole see. waid see on üks wana legenda — juutide legenda. Selles on ka ühest naisterahwast jutt. Aga mitte nii kui teie juttudes.“

„Jutustage, meie kuulame . . .“

Juut jäi äkitselt wäga tõsiseks.

„Mu herrad, kord, paljude tuhandete aastate eest, elas üks inimene. Tema oli keskmise headusega, ei hea ega paha, ei helde ega ihne; tema juures oli wähe head, aga ka mingisugust suurt alatust ei wõidud temale ette heita.

Mu herrad, niisuguseid inimesi lei- dub weel meiegi päiwil ja sugugi mitte wähe. See inimene elas oma aja ära ja suri. Kui ta surnud oli ja teises il- mas ta head ja pahad teod ära olid kaa- lutud, sündis midagi, mida iial weel ei olnud sündinud: tema heade ja kur- jade tegude waekausid kaalusid ühe- wõrra, seisid tasakaalus.

Niisugune hing ei leia ei põrgus ega paradiisis ruumi: ta oli head ja kurja ühepalju teinud. Ja sellepärast otsus- tati, et ta igawesti paradiisi ning põrgu wahel pidi heljuma.

Aastatuhanded lendasid mööda. Hing wäsis ümber eksimast. Wiimaks otsus- tas ta saatana palwele minna. Parem põrgu, kui igawene ümber-rändamine.

Aga ka saatan ütles: „See pole lu- batud!“

Siis lendas hing jälle paradiisi ukse- hoidja juure:

„Õpeta,“ palus ta, „anna nõu, kui- das ma ennast hirmsa saatuse käest suudaksin wabastada.“

„Tead, mis ma sulle ütlen,“ wastas paradiisi uksehoidja, „mine maha maa peale ja otsi sealt meie õigetele üks kin- gitus. Kui see kingitus neid rahustab, saad paradiisi.“

Hing tänas uksehoidjat ja lendas maa peale. Ta otsib aastasaja, teise, kuid ei leia midagi.

Wiimaks jõuab ta ühte linna — mis- sugune see oli, ei tea ma ütelda — aga see oli sel ajal, mida meie õpetlased kesk-ajaks nimetawad.

Linnas walitseb määratu suur äre- wus.

Üks noor neiu, üli-ilus neiu, saade- takse surma.

Hing kuulab rahwahulga juttu ja kuu- lis, et see noor neiu juut olla ja ära

hukatawat, sest et ta oma iluga ühe noore hertsogi, troonipärija, ära olla nõidunud.

„Muidugi, ta nõidus tema ära,“ kõneles rahwas, „sest terwe aruga ei oleks troonipärija ometi nõuda wõinud, et teda selle Juudi neiuga laulatataks.“

Nüüd wiidi neiu tapakirwe juure. Pikk munk, kel pikad riided seljas, luges otsuse ette, ja see oli järgmine:

„Kohus otsustas Juudi neiu, kellel julgust oli oma iluga troonipärijat ära nõiduda, hobuse sabasse siduda ja hobust siis nii kaua tagast ajada, kuni kurjategija keha kujutuks koguks on saanud.“

Kui munk lõpetas, pööras ta — selle aja wiisi järele — kurjategija poole ning küsis, kas temal enne surma ehk mõni soow ei oleks.

Neiu tõstis pea üles . . .

„Jah, on,“ wastas ta tasakesi, aga selgesti.

Rahwahulk, kes terwet platsi täitis, jäi põnewalt oodates wait. Kõik tahtsid kuulda, mis soow neiuil weel enne surma oleks.

„Andke mulle mõned nõöpnõelad!“

„Nööpnõelad? Nööpnõelad?“ kordas rahwahulk.

Imelik ja arusaamatu näis selle inimese wiimane soow olewat.

Toodi nõöpnõelad.

Juudi neiu wõttis nad wastu ja pani nende abil oma kleidi saba hoolega kinni.

„Nüüd olen walms! . . .“

Kiiresti jookseb hobune linna tänawatest läbi ja lohistab õnnetu neiu keha oma taga. Aga neiu hoolega kinnipandud kleit warjab ta puhtust himustawate pilkude eest.

Nüüd kaotab ta ühe nõöpnõela ära.

Ruttu kahmab eksiw hing selle maast üles ja lendab sellega paradiisi uksehoidja juure.

„Siin on kingitus õigete tarwis. Anna ta neile kätte!“

Ja õiged tundsid selle kingituse üle suurt rõõmu ning palusid eksiwa hinge eest, et temale luba antaks paradiisi tulla.“

Mendel tõusis üles.

„Nüüd, mu herrad, elage hästi!“

Keegi ei hoidnud teda enam kinni. Meie kõik seisime selle legenda kütkes, millest imetaolik, meile juba ammu kadunud puhtus wälja hõõgus.

„Teate,“ algas majaherra pikkamisi, „räägitagu juutidest mis tahes, nendel on ometi weel midagi kõrget ja kallist, tahaksin ütelda.“

Meie waikisime. Kellegil ei olnud enam lusti sellest asjast kõneleda!

Õitseajal.

Saksa luuletaja Kurt Arnold Findeisen.

Nüüd õitseag on jälle leit
täis õnne lillepere seas.
Mu kullal seljas suwekleit
ja Florentiini kübar peas.

Mu kullal jalas walge king
ja helged sukad on tal ka,
ja tema armas, armas hing
nüüd õitseb lillepõõsana.

Ei nii weel iial suudlend ta,
ta süda rikas, ääretu —
miks pole surematu sa,
oh imeilus jaanikuu!

Tähtedevaheline reisirüüroo.

Austria kirjaniku Hellmuth Unger'i romaan.

5

Mees, kes kahtlemata oli otsitud Pot — arretereeriti; see mees kinnitas aga, ta ei olla Pot. Mis ta oma minewikust teatas, oma abielust Mrs. Porridge'iga, oma tegewusest osakonna juhatajana kusagil männaasjade-äris, oli wähemategi ükfilasjadeni nii õige, et ta armamise tekitab, nagu oleks ta kõik selle kindlasti läbi elanud. Teine oleks enese wastuokuste teel ära annud. Pärast pikki ja mitmekesiseid uurimusi oli kindel, et mr. Porridge'i hing asus mõdras lehas. Selle wäite kasuks kõneles ka asjaolu, et Porridge õige leha pärast konverentssi mr. Tittle'iga oli kaduma läinud. Kuidas pidi nüüd kodus kellegi wangistatu wastu üles astuma, kella leha ta kelmistü kibeid osa polnud mõtnud? Õige Pot, kes nüüd Porridge'i kujukse oli naelutatud, kuna talt wõimalus oli mõelud, oma wälimust muuta — oli mr. Tittle'ile awalikult seletanud, et teemandilugu on tema töö, et leitud kind on waled ja et õhtjaid on tüsstatud kolossaalsete summade mõrra. Ka Östende manguupangastandaal oli weel tajumata. Karistuse pidi kandma ainult Pot, ja mitte Porridge, see tähendab, Pot'i waim. Ja selles labürindis pidi harilik ilmakodanil õige tee leidma!

Wõimatus!

Mr. Porridge'i tungival soovil katustid poliitsei ülesandel ükstitud asjatundjad, Pot'i korteris leidunud apparaate jälle tegewusse panna. Rahjuls asjata, sest ükski ei tunnud nende kastihamist. Ja üks, kes oleks mõinud aidata, waitis, sest üksikul saarel ei leidnud ilma káarrikas elu mingisugust wastukaja. Ta ei teadnud ka mitte, et ta saladus kellegi kelmi poolt ära oli warastatud.

Mr. Tittle waitis samatt, sest ta pidas lugu Bratti'i usalduselt.

Mr. Porridge wabastati, sest poliitsei oli weendunud ta waimlises süü ühes.

Waene Porridge!

Mitlised tormid olid ta ootamata tabanud. Mits pidid nad just tema, U. S. A rahulikuma elaniku oma manguatanniks walima. Tal oli ainult üks soov, ta tahtis koduneda endises rahulikuses elus ja ära leppida oma natsjaga.

Mr. Porridge läks algul oma direktori juure. Ta kohale oli keegi teine mõetud.

„Porridge wõi keegi muu, aga mu äri ei tohi selle all kannatada,“ ütles direktor.

Tal wõis ju õigus olla. Mrs. Porridge'i juures aga pidi süda kõnelema.

„Süda wõi mitte süda, mu herra, ma ei wõi Teiega enam koos elada. Mu hea nimi on enam wäärt kui mu kaastunne Teie wastu.“

Mr. Porridge nuttis kui wäike laps.

„Kas tohin ma wähemalt juhustlikultki külla tulla?“

„Ma ei wõi mõdraste herrade küllaskäite wastu wõtta. Rahjatsen mäga.“

Porridge oli muutunud kodutuks.

Mis ebas?

Kurwalt peatas ta majautse ees ja mõtles järgi, mis nüüd peale hakata; kuhu ta ka iganes ei tuleks, tuntakie ta filmapiikselts ära ja kibutatasse minema. Seega oli kõige parem, ta lähed Hudsoni.

„He! Teie seal!“

„Mis?“

Ta ees seisis mees, ülipikk, kõhn, ütikonas, mis lehwis woltides ümber kondikawa.

„Mul on au mr. Pot'iga?“

Porridge waitis rääkijale üksikfilmi näkku. Ta iseloomulik heasüdamlikkus muutus tormiliseks wihaks. Ja woldimehel oli äkki hoop miskas. Seal litutas ta end weidi, pea ja rind wajuksid tahapoole. Ja ta nägu ilmus kolwade wahelt jälle nähtawale.

„Aga, mr Porridge!“

Porridge ei suutnud enam teist korda lüüa.

„Olen madu-inimene, armas sõber, ja ühtlast warietee „Tähepüü“ direktor. Otsin Teid. Kas tahate minu juures üles astuda?“

„Kus? Warietees?“

„Mees, Teie olete tõmbenumber. Pihstalt arahindamatu wäärtus, s. o. kui mina Teid mõtan, algul. Teie olete ometi ärimees? Teie tarwitsete igal õhtul ainult 10 minutit üles astuda, laulake ühe laulu wõi puhute trompeti soolo, wõi tantstite neegritantsu. Küllap näeme. Ja ma maksan Teile õhtu eest kaksjada dollarit.“

Madu-inimene filmitsetes oma sõnade mõju.

„Kaksjada dollarit? See on igatahes.“

„Seega nõus?“

„Ma ei saa kohe . . .“

„Weel tina õhtul peate üles astuma.“

„Ma ei õska ei laulda, puhuda, ega la tantstida.“

"Siis kandke paar nalja ette. See on kõik kõrvalise tähtsusega. Teie ise olete peaaegu. Teie isik."

Mr. Borridge naeratas.

Isik!

"Õõib ju katset teha."

"Siis tulge kaasa."

"Madu-inimene ajas enese jälle inimeseks püsti ja mis leitud tõmbenumbri auto juure.

Meie aga näeme jälle kord, et kus häda kõige suurem, seal on abi kõige lähem, ja et isegi madu-inimesest teine kord asja saab.

Ohtul ešines soliidne, hea mr Borridge estimest korda.

Kuulutuslupabel hiiuga jälle kord ta pilt, ja selle all seisid, ümbritsetud kahest lipust ja "Tähelepu" ärimärgist, järgmine lömu:

"R ä n d a w a h i n g e g a - B o r r i d g e ."

* *

Mr. Borridge oli programmi tõmbenumber, clou enne suurt waheaega. Kuna tal pöörane lambipalawik oli ja ta need kümme nalja, mis talle direktor pähe õpetas, ikka jälle ära unustas, andis talle direktor trompeedi. Mr Borridge pidi ainult markeerima. Kuliside taga aga puhus keegi teine: "Oh wõitem Jumalat..."

Publikum oli marus. Tähelepu-warietee polnud meel kunagi säärase edu osaliseks saanud. Ja daamibellm armus en bloc sellesse piltilusasse, rändawa hingega kunstniku, nii et mr. Borridge estimese waheaja jooksul juba kolm abielu-ette panekut sai.

Aga ikka meel oli ta kindla iseloomuga ja oma Ribgen'ile-truu.

14 päewa pärast oli ta oma uue eluga hii-gawalt harjunud, lasti end turneeks läbi ühisriikide palgata ja läks Don Juan'iks (Bot'i Adonis-pale ja kehaliste omaduste tõttu).

Mr. Borridge oli ilma kõige õnnelikum inimene, tal oli kõik, mida ta warem isegi unistada poleks wõinud, noorus, kuulsus, wabadus ja armastus. Ja raha! Ja see on ehtsa ameeriklase juures alati kõige tähtsam.

* *

Wähem hästi läis mr Little'i käsi. Mis aitasid kõik jõupingutused, mis aitasid poliitsei palawikuline tegemus, kui Bot'i ei leitud.

Mehhiko imekiwi oli mõne tunniga kogu oma imejõu kaotanud. Turistikid ei sõitnud enam teda vaatama. Hotellid, mis olid ehitatud sajatuhandete jaoks, jäid tühjaks.

Mehhiko kergitas peatinna weelgi 100.000 dollari wõrra ja lubas sama suure hinna sel- lele, kes selgeks teeb, et kiwi siiski on eht.

Kunstnik! Senni polnud ju keegi selgeks teinud, et ta wale on.

Kõiki Ameerikast lahkumaid laewu wälwati, igasugu õhuühendus katkestati mõneks päewaks, kaablid, telefonid seati kontrolli alla. Sajad- tuhanded poliitsetametnikud jälgisid Borridge Bot'i.

Teda ei leitud.

Et ta aga wõitlusest ei loobunud, sellest sai mr. Little peagi teada. Ma uute kõmude peale maias ojaõirjandus wajas materjaali. Oletustega, mill-ga fantastikud autorid iga päew maha said, polnud publikum ammugi enam rahul.

Muidugi, see oli ju wäga huwitaw, kui fiu- nitati, et tõstasjaks kujunenud hingede-rändami- sega on alanud uus asjajärk. Nüüd pol- nud inimwaimule enam midagi sulutud. (Ja seejuures et mõeldud sugugi weel tähtede peale!) Rändawa hingega õpetlane wõiwat nüüd wa- halt hiihida uuritawa looma kehasse; ta wõi- dawat nüüd alamate elusolemuste alal uuri- musti uuele põhialusele tõsta. Nüüd wõiwat nüüd seaduslikul teel ilusaid kehi kallimeel- sete waimudega liita. Megaalantropogeneesi igi- wana probleem lähenewat ideaalsele lahendu- sele. Igal inimesel olla peagi wõimalik, oma õnne otsida hingede-rändamise teel. Üblelused ei tulla enam lahutada, sest tarwitsetawat waid kohawahetust ette wõtta. Wastastikuse kokku- leppe alusel olla iga ühiskond ja ühinemine wõimalik. Ja riikidele tekkida uus monopool, mis kõik lõiwud ja massub teeb tarbetuks: translokatsioon monopool. Sel teel wõidawat isegi takistada, et kuritegijad pääseksid maa- pealse õigluse eest.

Jah, kõige julgemad fantastid nägid oma ees koguni inimese uuestisündi, kuna wände hinged wõisid edasi rännata noorte kehadesse. Selle juures ei wõetud muidugi arweisse, et sel korral et tohiks olla translokatsiooni wastu tahtmist (see oleks ebaworaalne akt!), samati kui ka seda ei tahtetud näha, et iga äraaetud hing wajab uut asukohta.

Üllataw oli see mõte igatahes. Tulewit pidi isegi lapsti tundma, kes on warustatud täiskaswanud inimese mõistusega. Ja milline määratu areng seisid igal hingel ees, kes senni ühes kehaga oli pidanud hukkuma!

Sääraste mõtete jaoks polnud ajajärk weel küps, ta elas ainult tõstasjust.

"Chicago-Tribune" tõi estimesena ühe "Daily-Mail'i" traadibõnumi, mis uut oli tulle walas, sest ta oli ühenduses hingede-rändami- sega. Artikkel oli algul Inglisemaal ilmunud, kuna seal ta wastu wist enam huwi tunti. Pealkirjaks oli:

"Mr. Little ja Inglise hertfoginna"

Edendatavate tõstasjade põhjal Spectator.

Ja James'il oli tahtlane lõbu, omaenele armulugu Christine Bejoi'ga lugeda ja imetleba Spectator toonitas, et ta üht Inglise hertsoginnat ei taha riskuda standaali seltsa, vaid ta tahta ainult omapoolt selgeks teha, et mitte ainult teadmised ja varietee-tähed ei saa hingede-rändamisega hakkama. Väib olla, juudab mr. Little, kuulus asjaarmastaja-nuuskur, kes end Pot'i looga jälle ford põhjalikult on bla-meerinud, juhuslikult lähemalt seletada, kus ta siis viibis, kui ta ühele heast perekonnast põlvnenewale, weidi eksitsentrialsele, kui kogemus-teta noorele tütarlapsel — palawaid armu-awaldusi tegi, et teda hiljem maha jätta.

Mr. Little teadis kohe, et see pamflett on pärit ainult Pot'i kättemaksust. Pot oli kihutanud paremale lahinguväljale. Ta tahtis teda naeruwäärastada.

See oli esimene nool.

Mr. Little pidi ettemaatlik olema.

James kortsutas ajalehe käärasse, lahkus hotelli lugemistoast ja sõitis oma tuppa. Ta helistas teenija kohale.

"Palun, andke mind pakkimisel. Siidan ära."

Sõbralik tüdruk Mary pallis kohwrid.

Koputati.

"Sisse!"

Boh astus sisse, ulatas mr. Little'le nimekaardi.

"Herra palub tungiwalt, et ta wastu wõtaksite."

"Palun."

Mary ladus kohe.

"Mu herra?"

"Wõite ehl armata, mis asjus ma tulen?"

"Ei tea just. Aga, palun, istuge? Tähan just ära sõita, mul on kiire."

"Ast puudutab mu sugulast, leda tunnete nime all..."

"Ah, Teie tulete Christine juurest?"

"Teie ütlete seega, et seda daami tunnete?"

"Jah. Teie olete ta sugulane?"

Mr. Little silmitses oma külalisi. Hertsogit suguwõsa liikmena näis ta kummalselt hukka-lõinud.

"Elan kahelja aastat Ameerikas, mr. Little. Mu wahelord oma perekonnaga pole kõige parem. Kuid need on eraasjad, millest ma hea meelega ei räänele."

"Muidugi."

Arwatawasti mänguwõlab, arwas James.

"Mul on oma onu nimel, kui tema esitajal, au küsida, kas põhjeneb "Daily Mail's" awal-datud ja hiljem igalpool aratruktitud artikkel:

"Mr. Little ja Inglise hertsoginna" tõstasjadel?"

"Mu herra, Teie onule, Christine isale, annan ma hea meelega wastuse. Artikkel, nii-palju kui ta puutub hertsoginnasse, wastab tõstasjatele. Mulle on see weel tänapäewani mõistatus, kuidas see võimalik oli, et ma, wastu oma tahtmisi, ja ilma, et seda oleksin teadnud, Monte Carlos tutvunessin hertsogin-naga. Christine armastas mind ka."

"Teie ütlete ka?"

"Armastasin teda, enesestki mõista enne, ilma et ma see olin, siis, kui ma see olin."

"Imelik, wäga imeit."

"Ta wõttis kuste minu majasse tulla hea meelega wastu kui tohin rääkida õigest ja wale mr. Little'ist, siis wõin kinditada, et ta ühe õhtu mõõda saatis wale mr. Little'i seltsis, teise aga minuga, s. o. õige mr. Little'iga. Meil oli wäike jutuwamine, kus selgus, et ta end minuga oli kihlanud."

"Pärast säärast kompromitteerimist koste ta muidugi?"

"Olin nii rumal, et Christinele teatasin, ma ei teadwat midagi kihlusest — see on lõp-pudelõpuks ju ka arusaadam, — ja selle järgi lahkus ta minu juurest."

"Ja Teie?"

"Kuna teda armastan, teen ma kõik, et teda üles leida ja, kui see üldse võimalik on, et temaga abtolluda."

"Selle seletusega wõin ma rahule jääda, mr. Little. Tänan Teid."

"Kas teate, kus Christine asub?"

"Kole aimugi."

Kui mr. Little pärast lühikest mõtlemist jälle üles waatas, oli wõrras labunud.

Maljalas mees! mõttes James.

Ta lullutas kohwrid, lasti nad wassali sõi-butada ja sõitis westibüüli, et oma arwet õiendada. Ühehoidja ulatas talle raadiosõnumi.

See tuli mr. Taylor'ilt Hawanast.

"Mägin teda praegu siin!"

Holla!

Wälgukirusel läbisatas mr. Little'i pea uus idee.

Kas on ehl professor Bratt'i teine asstis-tent ja Pot üks ja teine isik?

Teistii polenud see võimalik.

"Kuhu lähewad kohwrid?"

"Siidan järgmisega laewaga Hawanasse?"

"Hawanasse? Washington'iga?" Täna lähew ainult see üks laew. Siis peate aga ruttama, mr. Little."

"Palju on aega?"

"Waewalt pool tundi."

Mr. Little tormas lähema auto juure.

„Sadama.“

„Wabandage mu herra. Graauto.“

„Teie saate ükskõik misluguse summa, kui kui minu viieteistkümneme minuti jooksul viite sadama.“

„Rahjassen wäga, mu herra.“

„Mees, on tähtsamat mängus, kui Teie isanda mäng ja löbu. Teele, kuradi rärasi!“

Raks, kolm kohwrit lendasid katusele.

„Danelittu reisi, mr. Tittle.“

„Tuhat dollarit, mees!“

See aitas.

„Minugi pära!“

„Mootor hakkas tööle, tormas minema. Koer, kes tee peale ette oli sattunud, usaldas oma hinge Jumala hooleks. Tasane politseiniku-hobune, kes nii mõndagi oli näinud, lendas ootamata läbi afna naisterahwa-kübarate wahese. Keegi wanaeit sai pöraka wastu külge. Enne kui ta asfaldile luktus, oli auto ammu juba kadunud.“

Börgutempo!

Hotelli westibüülis tuli samal filmapi/gul keegi herra tänawale.

„Kus on mu auto?“

„Seal!“ ütles uksehõlja, ja osutas bensiinipilwele.

„Wargad! Wargad!“

Herra tormas üriantode juure.

„Kihutage sellele autole seal järgi, ta warastati minult just praegu.“

Teine auto kihutas esimesele järele. Ja see kõik sündis säärase kiirusega, et politseinik ilma hobujeta ikka weel asfaldil medeles.

Koerast sõideti teistkorda üle.

Hobune naisterahwa-kübarate seas hüppas hirmunud kaupluse. Ja wanaeit... kuid meid ei huwita see mõõras naine.

Mr. Tittle ei aimanud, et teda jälgitakse, tal oli ainult üks huwi: laewale jõuda. Isand aga teises autos, kes teda kui warast jälgis, polnud keegi muu kui warietee täht Porridge-Bot.

Maailm seisis nimelt pea peal.

Jälgitaw jälgis jälgitat.

Kui sadamastid nähtawale tuli, oli „Washington“ parajasti antru hiltwanud.

„Kas tapate weel laasa?“

„Jah. Iga hinna eest.“

„Hüwa!“

Mr. Tittle'ist haarati kinni, ta lendas mootorpaati, kohwrid tagajärel. Lõpuks tuli autojuht.

Grrrrr... Mootorpaat tuislas teele.

„Washington“ sõitis weel aegamisi.

Green!

Stop!

Mr. Tittle sai weel peale. Raks tuhandedollarilist paberit (autojuhile ja kaptenile) anti kätte.

„Washington“ sõitis suure kiirusega lõuna sihis minema.

Kui mr. Porridge-Bot sadama jõudis, warastati juhita auto idepoolest ära. Ja üüri-auto juhil polnud enam bensiini, et tagaajamist jatkata.

* * *

New-Yorgi „Reeföö-Posti“ ajalehe trükitõja rotatsioon-masinaid kihutasid ja sülitasid, korraldatult ja waltstutult, weel niikelt lehti wälja.

Üks toimetajaist tormas ligi.

„See artikkel peab tingimata weel ilmuma!“

„Wõimatu!“

„Kõige suurema tähtsusega! Meie kohaliku repõrteri jutuaajamine mr. Tittle'iga „Daily Mail“i artikli puhul.“

Tahes-tahmata tuli see sõnum ühe wähem tähtsa afemele mahutada.

„Reeföö Posti“ peatoimetaja ees seisis reporter, tummardas komplimendist meelitatult kõikwägewa ees.

„Kuidas saite ometi need tähtsad teated mr. Tittle'ilt. Wõi olete nad ehk ise kokku luuletanud?“

„Ei. Ütlefin, et olen hertsogi suguwõsa liige. Nimikaart on ju ruttu tellitud. Ja mulle, kui wana hertsogi wolinikule — pidi ta ju wastuse andma. Behemeeft poleks ta jutule wõtnud.“

„Laske omale kümme dollarit pealekauba wälja maksta ja kandke hoolt, et see jutuaajamine kohe Bondoni edasi antakse. See toob meile weel midagi sisse.“

* * *

Kairo Esbekije muusikapawiljoonis kontsertreeris kella neljast saadik õhtupoolikuti Egiptuse orkester. Rahwuswaheline seltskond istus kohwiku wäikeste lauakeste taga wõi jalutas juurepärastes parkides, mis kunagi imetaoliselt old loodud prantslase Barrillet poolt.

Sitswate, lõhnawate puude, palmide ja harruldase puhmasliku, wärwiriklade lillede kohal hellis tumesinine, wirwendaw taewas.

Wäljaspool raudaeda libises mõõda kārari-kas Euroopa linnaosja peatānaw: Shāria Kamel.

Christine Bejot, kes Greefast igawuse pära Kairoosse oli sõitnud, jalutas paari daamiga, keda ta hotell „Cen Palace'is“ tundma oli õppinud — läbi pargi. Nad mõtsid istet Esbekije-loopa läheduses.

„Sealt tuleb mr. Stock!“

„Lõpuks! Olin ta wälja saatnud, uusi lehti tooma.“

„Saate ta üleüldse täitsa minema, preili Béjot,“ ütles üks noortest daamidest. „Ta on nii tuim ja kange ja igaw, et ta Teie kuidagi ei wõi meeldida.“

Mr. Stock Kristiaanlast, kes juba mitu nädalat Kaitros Christine seltsis wiibis, oli õpetlane ja töötas suure raamatu kallal katkuste üle. Pärast tutwust Christinega Continental-hotellis näisid faktused palju oma tähtsusest kaotanud olewat.

Mr. Stock tegi oma nimele au. Range, puine, kohmetu — kui nui — sammus ta aegamisi oma pikkade kolwade otsas lähemale Ta laitmatu, wõdne ülikond täiendas oma-poolt wastolu.

Christine naeratas, kui nägi teda tihti peatuwat.

„Miks teda kui kawaleeri oma läheduses kannatan? Oh, mr. Stock on wäga tark, kuigi aegamisi mõtlew isik, kes töötab veel suure lehe jaoks Londonis ja Pariisis. Ta saadab suure-päraseid reisikirjeldusi.“

„Kas loeb ta Teile nad ette?“

„Ei, aga olen teda palunud, et ta minust seal hästi tihti juttu teeks. Nii luuletab ta minust, kuigi ta ise on arglik, kõige wõimatumaid juhtumusi.“

„Ja kompromitteerib Teid sellega.“

„Wõimal! Minusugust naist ei jõua keegi kompromitteerida.“

„Milline otstarwe on meil luuletatud juhtumustel? Teie pole ometi eden, preili Béjot.“

„Mitte wähem kui Teie — kui kõik naised Wõib olla, peab keegi, kes ise Kaitros ei wiibi — neid lugema.“

„Oh! Et armutadedaks minna“

„Wõimalik.“

„Noor tüdruk naeris hõbedaselt“

„Teie olete õnnetult armunud, preili Béjot. Teie, kes Teie iga mehe üle walitsete.“

„Olin kellegi herraga kihlatud, kel juugus oli mulle ütelda, ta ei mäletawat, kas ta mind kunagi on suudelnud. Jätsin ta maha!“

„Kahju! Ja nüüd kahjatsete?“

„Weibi.“

„Ah, mr. Stock! Tere, mr. Stock!“

Stock oleks ilma selle hüüdeta findlasti edasi jooksnud. Ta näis foguni pahaks panewat, et teda ta unistuses segatakse. Siis filmas ta Christinet. Ja üle ta ilmetu näo libises rõõmu heik.

„Lasite end kama oodata, mr. Stock.“

„Wabandage. Jah, õigus, pidin Teile lehti tooma. (Ta kõneles pikkade pausidega). Lääsin wist walesti, kui seisin Samia el-Sirkia juures, sin tui see mulle meele, aga ma lääsin itkagi veel lossi juure wälja.“

„Loodetawasti et jäänud Teie magama“, ütles agar plikate.

„Ei, seda mitte.“

„Aga, armas mr. Stock, ajalehti wõlte ju meie hotellis saada.“

„Wäga õige, sealt ostsin ma nad ka lõpuks. Palun.“

Christine kaaslased lahkusid. Mr. Stock suudles igaühe kätt, kuna ta kui kääntispeaga nuga kokku naaskatas.

Christine filmitses ajalehti.

„Kas tahate nüüd lugeda, preili Béjot?“

„Jah. Teie olete ju nii hirmus igaw.“

„Siin pole midagi muuta.“

„Lugege ometi ka!“

„Tänan.“

„Kas tahate mulle etteheiteid teha?“

„Ei, selleks pole mul õigust“

„Kuidas nii?“

„Me wõie ju üksteisega abielus.“

Ja ikki aja pärast:

„See oleks mulle jumpaatlikum.“

Christine ei wõastanud.

Mr. Stock istus tund aega oma kohal, wuiselt ja kangelst nagu ikka, ja wahtis oma-ete. Kontsert oli lõppenud. Ta mõtles katkuste ja Christine pahameele peale.

„Kas tulete homme kaliifide-haual?“

Kuna mr. Stock end wäga hästi ülewal oli pidanud, wastas Christine sõbralikumalt.

„Jah, mr. Stock. Kas olete wahpeal oma uue kirjeldusega hakama saanud? „Matin'ile“?“

„Kui tohtin, siis teen ta diner'nt walmis.“

„Jah, palun. Ja kohtame siis söögisaalis.“

Mr. Stock läks minema, ja ta põhjamaiselt jaha fantaasta mõtles wälja uue juhtumuse, mille ta selle kõige ilusama naisega üle o.i elanud.

Ja homme kaliifide-haual. Wõib olla, leiab ta homme Samia-Kait-Bei's, kus seisid kallistest waasides täringud, mis kaliifide poolt Melkast kaasa toodud — wõimaluse, ta oma saatuse täringutest kõnelemiseks. Ja kui Christine Béjot teda armastab, siis . . . ? Siis wõis ta, kui need segavad mõjud on eemaldatud, jällegi oma faktuseraamatu kallale asuda.

Homme — kaliifide-haual! ! !

Aga pole Jumalat peale Allah'i, Muhamed on ta prohwet! Salem aleikum!

Mr. Stock oleks oma humides parewini talitanud, kui ta „Daily Mail'i“ wärskema numbri Christinele ostmata oleks jätnud.

Christine ehmatas, kui ta ootamata luges mr. Tittle'i nime.

Spectatori artiklit polnud ta näinud. Sellest jutujamamisest mõis ta aga ee'mise artikli siin kohta selgusele jõuda keegi mürategija oli ta kihlusloo awalikkuse ette tirinud, ja mr. Tittle (kes teie põhjal elas Men-Yorgi Pennsylvaniam-hotellis) oli tema ja oma au kaitsnud.

Ta seletused panid ta imestama. Ta sõnad kirjasaatjale: „Armasian Christine Besot'd ja teen köit, et teda jälle näha, kui ta mind üldse weel sallib“

Oh James! Mu armas, kallis James!

Kui mr. Stoeck Eden-Palace-hotelli jõogi-saali tuli, siis ootas ta Christinet asjata. See istus juba Aleksandria ekspresrongis, jõudis seal ärasõitvale „Girondelle'ie“ ja oli neli päewa hiljem juba Marseille's. Ja sealt lendas ta kõige otsemat teed New-Yorki.

Ta ise oli olnud süüdlane. James polnud teda petnud. Ta pidi tõepoolest hingede-rändamise ohwer olema,

Kui ta Pennsylvaniasse astus, andis talle hotellituksehoitja estmise küsimuse peale mr. Tittle'i järgi — „Gerald'i“ uuema numbri.

Savana traadifõnumi järgi o'i mr. Tittle õõsel oma hotellist, kus ta üles mr. Tayloriga elas — jäljetult kadunud.

* * *

Christine Besot lendas, et mitte aega kaotada, aeroplaaniga Kuuba saarele. Muritud sõitsid tema jaoks liig aegamisi, ja mure James'i pärast oli suur. Ta tundis, et ta ainult teda armastas ja temale tahtis elada.

* * *

Teade mr. Tittle'i kadumisest puhuti nagu kõik teised lehteteated suureks. Keegi humitatud hotelliomani, kes lootis sellest suurepäraast reklaami, oli ta lehtedesse toimetanud.

Mr. Tittle oli tõepoolest wilmasel õõl kadunud, kuid mitte sunniwiisil, waid wabahtlikult, et kõigi kelmide kuningat tabada.

Pot-Porridge oli kellegi teise isanda saatel (mõlemad walerikletes, kuhugi sadamaõrtsi astunud. Seal oli nad mr. Taylor ära tunnud.

Mr. Tittle teadis nüüd, et Pot oli teine, weel tundmatu assistent Bratti'i obserwatooriumist. Ta tahtis teda Wallings-Island'il tabada.

Seda nõudis mr. Tittle'ilt ta au. et ta mõituse Pot'i-a oma lasuks lõpetas.

Et aga keegi kutumatu wõõras ta jälle ei tuleks, o't ta heaks arwanud, ka ise ära ka-

duda. Enne kui uus kõmusõnum wälja oli lennanud, pidi Pot käes olema.

Õõ pilkasus, paar politseimikku kaasas, oli ta Wallings-Islandile läinud. Weel enne hommiku agu olid Bratt'i laewad, mis seisid peafadamas, politsei walwe all. Leenuf, mis kuulus talle egi ogarale inglasele, kes Wallings-saarel elas ja huwi ainult korallide wastu tundis — purastati ja tehti lennukõlbmatuks.

Pot ei mõinud, kui ta saarel wiibis, siit enam lahkuda.

Mr. Tittle aga läks üksi Bratt'i tähetorni; ta lasti kobe läbi.

„Kas mõin herra professor Brattiga kokku saada?“

„Ta on tornis.“

„Laewas oli pilwine. Ükski täht ei wilkunud ülewal.“

„Kas on herra professor üksi?“

„Ei, mr. Tittle, seal on keegi külaline.“

Mr. Tittle suutis waewalt oma rõõmu warrata.

„Palun, teatage herra professorile, et ma teda tungiwalt ja üksi tahan näha.“

Mr. Tittle ootas westibükilis. Bratt ilmus juba lühikese aja pärast ja oli wäga äritatud.

„Ea, et jälle siin olete, mr. Tittle. Teie äraliigest lahkumisest ei saanud ma aru.“

„Palun weelkord wabandada, herra professor, pidin tooford tähtsa asja pärast New-Yorki ruttama. Olen tagasi jõudnud ja pean kõige sügawama lahjatsufega teatama, et olen sunnitud Teie waitse maja rahu rikkuma. Teie assistent Brown on kuritegija. Ta on ka Teid ühksanud ja Teie suurepäraseid leidusi turjasti tarwitanud. Ta tuleb kinni wõtta.“

Bratt naeratas.

„Teie olete detektiiv? Kui lahju.“

„Rahju?“

„On nii wäitlus, kui nii lühjade asjadega tegemist tehakse.“

„Jlm hingaks kergendatult, kui ta sellest kuritegijast wabastatakse.“

„Ei hinga, armas, noor sõber, sest mu assistent ei wiibi sugugi siin. Ta on ista alles New-Yorgis.“

„Wõimatu.“

„Tõstak.“

„Mr. Bratt, ma ei julge Teie sõnade juures kahelda. Aga Teie peate ehtarwamises olema. On Teil temast mõni pilt olemas? Wõiks ju olla.“

„Oodate weidi, palun!“

Professor tuli tagasi, päewapilt näppude wahel.

„Selle üleswõtte tegin ma oma raamatu jaoks. See on mr. Brown.“

„Jah, tema.“

„Kes?“

„Istitud Pot.“

„Siis peate ta New Yorgis arretereerima. Kuit ta midagi toime on pannud, mis Teie seaduste järgi on karistatav, siis nimetan ma Teile hea meelega ta aadressi.“

„Tarbetus. See pois on selleks liig kaval. Herra professor, veel üks küsimus. Kas on neil päivil keegi Teie juures viibinud, keegi küllaline või midagi sarnast, keda Teie ei tunnub?“

„Jah, mr. Brown'i wana isa.“

„Kas näeb ta nii wälja?“

Mr. Little tõmbas taskust Porridge'i pildi.

„Jah, see ta on.“

Mr. Little naeris.

„Jumalale tänu! Ja kus?“

„Ta istub jään!“

„Mis ta teeb?“

„Ta istub jään. Kena herra, see isa. Ta tuli minu juure poja ülesandel, et midagi teata. Teda huvitas suuresti täheteadus, ja ta palus mind wäga, et saadaksin ta kord kuhugi tähele. Tegingi jeda. Ta pole aga veel tagasi tulnud. Dotame temalt iga minut signaali.“

„Nõetud! . . . Aga, kas mõin teda näha?“

„Hea meelega. Aga ainult ta surelikku teha.“

„Ja kus on ta hing?“

„Põhjatahel.“

„Kui kaugel see on?“

„40 miljoni walgusaastat, armas Little. Aga Teie teate ometi, et säärased kaugused meie juures midagi ei tähenda.“

„Kaske mind teda näha.“

„Ta on täna wäga ähmane.“

„Burjus?“

„Põhjataht?“

„Ei, Pot.“

„Mr. Brown'i isa wegeteerib parajasti, armas mr. Little!“

Bratt wiis mr. Little'i alla wäga sügawasse teldri, mis oli hitlawalt sisse seatud.

„Urge end ära külmetage. Meil on siin 30 kraadi alla nulli.“

Ühes kongis istus, kätte alt painduwate paelte abil üles tõstetud — Porridge'i surelik teha. Ilma hingeta polnud ta teha midagi muud, kui talle külmetanud liha, mis edespidi selleks tarvitamiseks jälle üles tuli sulutada, kui hing tagasi jõudis.

Mr. Little oli liig hilja pärale jõudnud.

„See näru.“

„Kuidas võite ometi sõbralikku, wana her- rat nii sõimata! Ma ei suuda ikka veel us- luda, et ta kelm on. Ja ta tundis Teid ja kõ- neles Teist nii lugupidawalt.“

„Minust?“

Mr. Little oli enam kui üllatatud.

„Ja ta jättis Teile koguni kirja maha.“

Mr. Little pööris ümber.

Seda oli ütelnud teine assistent, kes praegu tähelepanemata sisse oli astunud.

„Kirja — mulle?“

„Siin, palun.“

James kiskus ümbriku lahti ja luges.

„Armas, wana sõber Little!“

Teie võite uhle olla. Olete mulle elu meie planeedil wastikaks teinud, kuna nimelt Teie oskaste minu peale kogu ilma politseinud lahti lasta. Kuna Teie mulle mu apparaatide konfiskeerimise läbi wõimatuls tegite, oma teha veel tulewikus wahetada, mina aga igawa mr. Porridge'i näo taga ei tunne end kodus olemat (peale selle on see isand seedimisrikete ohwer!), siis olen ma paremaks pidanud, pikemaks ajaks sellest maapealsest hädaorust lahkuda, kus geniaalsel „kelmil“ (nii armastate ju mind nimetada!) midagi peale pole hakata, ja kus ta kindlasti kunagi tuntuks ei leia. Ja mu wana, kõrgesti hinnatud õpetaja ja mister Bratt — andku mulle see mu pettus andeks. Tema abil — sest ta peab mind assistendi isaks — lipson ma läbi lahtise augu kõiksusesse, kuni mu üksford mu sõbrad ja abiliid uute apparaatidega tagasi toowad.

Ja siis, armas Little, lööb Teiegi tund! Ja Teie peate kõige algupärasemal wiisil ilmast kaduma. Mul on juba plaan walmis. Senniks siis nägemiseui! Kui tahate mind veel sebast jälgida: mu aadress on nüüd Põhjataht. Niipalju saaksite Bratt'i käest ikkagi teada.

Wäga kahju, et sääraste wõimistega mees kui Teie midagi paremat ei osta teha, ja tahab ainult ausate kelmide elu hapuks teha.

Teid ei unusta iialgi Teie

„Pot.“

„On õige, on õige, herra professor!“ Ki- sendas mr. Little. „Pot on meie käest libise- nud. Teie ei teadnud, et ta Teid alati on täskanud, et ta Teie hinge-transsofatfloontid kopeeris ja neid tarwitas häbiwäärseteks tegu- deks. On õnn, et New-Yorgi politsei ta töö- toad kogemata üles leidis.“

(Järgneb).

Andke rahwale, mis rahwa kohus!

„RAHWALEHT“

mis ilmub 1. juulist uuel toimetusel ja wäljaandel, on

== ajaleht kõigile ==

Inimene, kes kord „RAHWALEHT“ lugenud, on juba tema alaline sõber. „RAHWALEHT“ on igas majas oodatud

külaline, olgu see linnas wõi maal

Milles seisawad selle põhjused:

„RAHWALEHES“ leiab lugeja kõike seda, mida ta teistest lehtedest seni asjatult on otsinud. Kõik mis ilmas sünnib huwitawat ja põnewat — peegeldub „Rahwalehe“ weergudel nii sõnas kui pildis.

„Rahwaleht“ ei seisa ühegi kildkonna teenistuses. Ta ütleb tõtt kõigile suu sisse. Lehe juhtkirjad on lühikesed kuid selle eest sisurikkad. Teaduslikkude kirjutuste kõrwal leiab lugeja põnewaid romaane ja jutte. Samuti annab „Rahwaleht“ oma lugejatele tulusaid näpunäiteid igapäewases elus. „Rahwalehes“ on lugejatel oma nurk, kus wõiwad wahetada mõtteid küsimuste üle, mis neid huwitawad.

„Rahwaleht“ ilmub igal kesknädalal ja laupäewal ja toob kaks korda nädalas lugejatele kokkuwõtlikult seda, mida pakuwad päewalehed seitsme päewaga. See hoiab kokku lugejal aega ja raha.

„Rahwaleht“ maksab postiga koju kätte saates ainult 100 marka weerandaastas. Tellida wõib igast postkontorist, teiste lehtede tellimiste wastuwõtjailt. Üksiknumbri hind 5 marka.

Praegusel kitsal ja tööpuuduse ajal tuleb „RAHWALEHT“ oma lugejatele sellega wastu, et teenistuse ja korteriotsimise

Kuulutused weerandhinnaga lehes awaldab.

„RAHWALEHE“ toimetus ja talitus asuwad: Tallin, Wene tän. nr. 8. (Postkontori wastas).